

REKONSTRUKTION AF NØDLIDENDE VIRKSOMHEDER

- Den nye rekonstruktionslovs indvirkning på konkurstruede virksomheders overlevelse og kreditorernes indflydelse på rekonstruktionsforløbet

Udarbejdet af:
Maibrit Abildgaard
Censor:

Vejleder:
Jesper Nielsen
Aflevering:
24. januar 2011
Anslag: 162.513

EXECUTIVE SUMMARY

Over the years, and due to the financial crises, the numbers of bankruptcies of businesses in Denmark have intensified remarkably. The amount of bankruptcies has a huge impact on the national economy and the creditors suffer huge losses each time a business goes bankrupt. A new insolvency law has just been implemented which purpose is to improve the possibility of restructuring the suffering business instead of going bankrupt.

The overall purpose with the thesis is to investigate whether the new insolvency law, chapter 2, will improve the possibility to reconstruct the business than the earlier law would allow and whether the new law will improve the creditor influence on the reconstruction process.

First of all, the purpose with this thesis is to give a review of the indications of a business in crisis and there by discuss which options available to reconstruct the business without involving the insolvency law.

Furthermore, the purpose is to describe the current insolvency law and the new law insolvency by hereafter compare the main differences between the two laws in order to discuss whether there are expected improvement in form of better possibilities to reconstruct a business and whether the creditors have better possibilities in getting his money.

It is concluded that the creditors have far more influence than he did before the new legislation. He his able influence the reconstruction process remarkably.

Furthermore, it is concluded that there are improvements in the new legislation in order to avoid bankruptcies of healthy businesses with temporarily insolvency problems. But there are still many barriers in the Danish legislation that the legislature have not taking into account.

Executive summary.....	0
Indledning.....	3
Præsentation.....	3
Problemformulering.....	3
Afhandlingens opbygning.....	4
Afgrænsning.....	6
Forkortelser mv.....	7
Indikationer på kriseramte virksomhed.....	8
Virksomhedens likviditet.....	8
Negative driftsresultater og årsrapportens betydning.....	10
Ledelsesproblemer og ledelsesansvar.....	12
Etablering af factoring- og leasingaftaler.....	14
Rekonstruktion uden for insolvenssystemet.....	15
Rekonstruktion af kapitalgrundlaget.....	15
Datterselskabsmodellen.....	16
Søsterselskabsmodellen.....	16
Problemstillinger ved datter- og søsterselskabsmodellen.....	17
Lønmodtagers retstilling ved virksomhedsoverdragelser.....	17
Pantnavigere i det kriserammede selskab.....	17
Omstødelse.....	18
Opsamling.....	18
Beskrivende gennemgang af rekonstruktionsreglerne.....	19
Gældende ret indtil 2010-konkursloven.....	19
Betalingsstandsning.....	19
Anmeldt betalingsstandsning.....	19
Uanmeldt betalingsstandsning.....	20
Kreditorinformation og kreditormøde.....	21
Kreditorudvalg.....	22
Skyldnerens retstilling under betalingsstandsning.....	22
Kreditor dispositioner.....	22
Tvangsakkord.....	23
Stadfæstelse af tvangsakkord.....	25
Retsvirkningen af tvangsakkord.....	25
Problemer med de gamle rekonstruktionsregler.....	30
Nye rekonstruktionsregler.....	32
Indgivelse af begæring om rekonstruktion.....	33
Rekonstruktørens, tillidsmandens og skifterettens rolle.....	36
Rekonstruktørens rolle.....	37
Tillidsmandens rolle.....	39
Skifterettens rolle.....	39
Kreditorernes rolle.....	40
Rekonstruktionens forløb.....	41
Retsvirkninger af rekonstruktionsbehandlingen.....	42
Udskillelse af aktiver fra et pant og vurdering af pantet.....	42
Modregning.....	43
Omstødelse.....	43
Gensidigt bebyrdende aftaler.....	43
Komparativ analyse af rekonstruktionsreglerne.....	45
Kreditorernes indflydelse.....	48
Diskussion om en forbedret rekonstruktion.....	50
Udvalgte problemstillinger med de nye rekonstruktionsregler.....	53
Leasing.....	53
Virksomhedspant.....	53
Finansiering.....	54
Lønmodtagere.....	55
Opsamling.....	55
Konklusion og perspektivering.....	57
Litteraturliste.....	60
Bøger.....	60
Love, lovforslag og betænkninger.....	62

INDLEDNING

1

PRÆSENTATION

De seneste år er antallet af konkurser i dansk erhvervsliv vokset stødt, og antallet forventes at stige til et historisk højt niveau i 2010.¹ Konkurser har store samfundsmæssige konsekvenser, idet mange kreditorer rammes med tab, som hurtigt kan igangsætte en konkurslavine, og konkurser forårsager tab af arbejdspladser og ressourcer. Derfor er det af stor samfundsmæssig interesse, at antallet af konkurser reduceres markant. En effektiv rekonstruktion af konkurstruede, men ellers levedygtige virksomheder er derfor essentiel for samfundsøkonomien. Det er et samfundsmæssigt tab, når levedygtige, men insolvente, virksomheder går konkurs, blot fordi det gældende regelsæt ikke er smidigt nok. "Konkursinstituttet bør ses om en absolut sidste udvej"², idet det har store samfundsøkonomiske konsekvenser og bør kun anvendes, når alle andre muligheder er udtømte. En rekonstruktion kan finde sted på mange måder, både inden for og uden for insolvenslovgivningen.

I et forsøg på at reducere antallet af konkurser, vedtog Folketinget lovforslag L 199 (nu kendt for lov nr. 718 af 25. juni 2010), som introducerede nye rekonstruktionsregler. De nye rekonstruktionsregler forventes at træde i kraft i foråret 2011 og erstatter de daværende regler om betalingsstandsning og tvangsakkord, der stort set har været uændret i 25 år. Formålet med de nye rekonstruktionsregler er som udgangspunkt at fremme mulighederne for rekonstruktion af virksomhederne og dermed undgå konkurs af unødvendigt mange virksomheder. Formålet med ændringen af konkursloven er at skabe bedre rammer og muligheder for, at virksomhederne kan undgå en konkursbegæring og derimod skabe et fundament til at rekonstruere virksomhederne i tide.

PROBLEMFORMLERING

Hovedformålet med nærværende afhandling er at undersøge mulighederne for en rekonstruktion af nødlidende og konkurstruede virksomheder. Afhandlingens primære fokus vil ligge i rekonstruktion inden for insolvenssystemet, hvor det vurderes, ud fra en komparativ analyse af de nye rekonstruktionsregler kontra den tidligere konkurslov, om de pågældende virksomheder kan indlede en effektiv rekonstruktionsbehandling med det formål, at virksomhederne formår at indgå i tvangsakkord og/eller i virksomhedsoverdragelse, jf. KL § 10, samt at kreditorers tab formindskes. Der vil dog ligeledes drages relevante sammenligninger til rekonstruktionsmuligheder uden for

¹ "konkurslavine breder sig" i Børsen 24. september 2010.

² Justitsministeriet, "Betænkning om rekonstruktion mv.", kap. 3, s. 25.

insolvenssystemet, hvor enkelte områder for rekonstruktion vil blive gennemgået for at kunne konkludere på hovedspørgsmålet i afhandlingen.

Ovenstående vil danne grundlag for afhandlingens hovedspørgsmål, som defineres således:

Vil den nye rekonstruktionslov forbedre mulighederne for nødlidende virksomheders rekonstruktion og forbedre kreditorernes retsstilling?

Følgende underspørgsmål vil ligeledes blive behandlet og udformes således:

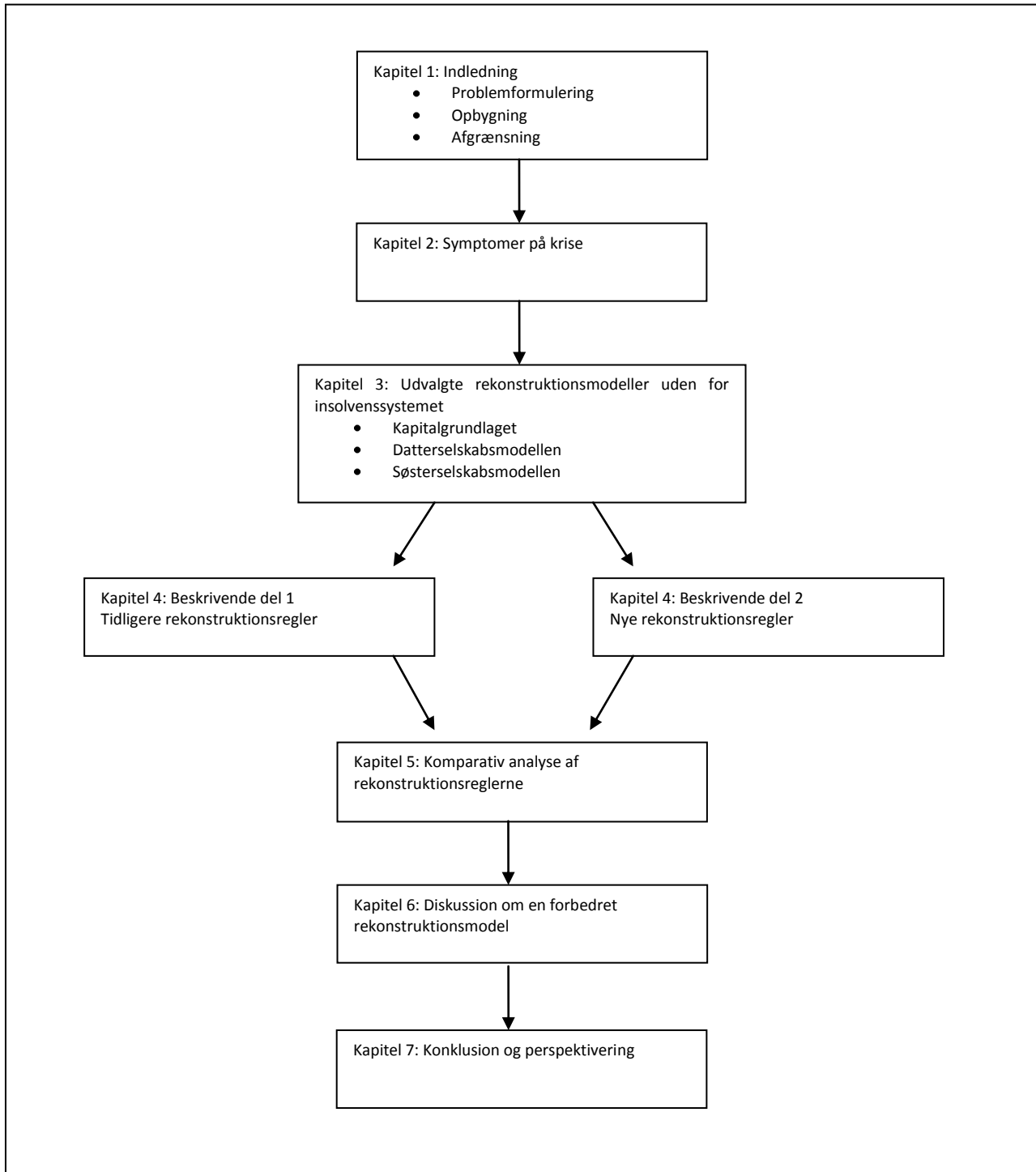
- ◆ Hvilke indikationer er der typisk på virksomheder i krise, som fordringshaver og skyldneren skal være opmærksomme på forud en eventuel rekonstruktionsbehandling?
- ◆ Hvilke muligheder er der for rekonstruktion uden for insolvenssystemet?
- ◆ Vil kreditorerne få en større indflydelse på rekonstruktionsforløbet, som den nye lov ligger op til?

AFHANDLINGENS OPBYGNING

Indledningsvist vil der blive redegjort for, hvilke symptomer der er på en kriseramts virksomhed, som både kreditorerne og virksomhedens ledelse skal være opmærksomme på. Der tages udgangspunkt i en række udvalgte indikationer på, at en virksomhed befinder sig i krise. Indikationer på manglende likviditet, driftsunderskud i årsrapporten, mangel på ledelsesmæssige kompetencer og ledelses- og erstatningsansvar som følge derpå samt etablering af factoring- og leasingaftaler vil blive diskuteret med det formål at afspejle, hvilken situation virksomheden befinder sig i forud en eventuel rekonstruktion, og hvilke forhindringer og farezoner parterne i rekonstruktionen skal tage hensyn til. Formålet med dette afsnit er ikke kun at besvare afhandlingen underspørgsmål, om hvilke indikationer der er på en virksomhed i krise, men afsnittet danner en vigtig forudsætning for, at både kreditor og skyldner kan indgive begæring om rekonstruktion.

Næste afsnit vil beskrive udvalgte modeller for rekonstruktion uden for insolvenssystemet, og hvorledes de påvirker fordringshavernes retsstilling. Afsnittet udspringer af forrige afsnit om indikationer på en kriseramts virksomhed og danner grundlag for skyldnerens beslutning om en rekonstruktion uden for insolvenssystemet. Der lægges vægt på rekonstruktion af kapitalgrundlag samt datter- og søstermodellen. Formålet med afsnitte er at danne et sammenligningsgrundlag med rekonstruktion efter den nye rekonstruktionslov.

Den komparative analyse af ny og gammel rekonstruktionslov, altså indenfor insolvenssystemet, vil begynde med en gennemgang af den tidligere konkurslov samt analysere dens eventuelle utilstrækkelighed i at danne de nødvendige rammer for en rekonstruktion. Dernæst vil de nye rekonstruktionsregler blive behandlet med det formål at sammenholde dem med de tidligere regler samt for at kunne analysere, hvilke eventuelle nye muligheder, der er for en rekonstruktion samt eventuelle begrænsninger for en rekonstruktion. Afsnittet vil kun omhandle de forskelle der er på tidligere lov contra den nye lov, og ikke de sammenfaldende områder der er for begge regelsæt. Formålet med hele afsnittet er at konkludere, om det forventes, at de nye rekonstruktionsregler vil fremme mulighederne for en rekonstruktion, om kreditorerne forventes at få mere indflydelse på rekonstruktionsbehandlingen, samt om kreditorerne vil blive retsligt bedre stillet ved implementeringen af de nye regler.

Tabel 1: OPGAENS STRUKTUR

AFGRÆNSNING

I afsnittet om indikationer på kriseramte virksomheder afgrænses der til at behandle et snævert område af symptomer på nødlidende virksomheder, og der behandles kun interne symptomer. I afsnittet afgrænses der til kun at behandle krisetegn som likviditet, negative driftsresultater og årsrapportens betydning, ledelsesproblemer samt etablering af factoring og leasingsaftaler. Det betyder således, at andre indikationer på krise som eksempelvis faldende markedsandele, faldende dækningsgrader, dårlig kapacitetsudnyttelse mv. bliver ikke yderligere analyseret i afhandlingen. Eksterne faktorer er endvidere ikke inkluderet, idet de kan være branchespecifikke og meget omfattende.

Afhandlingen er afgrænset til kun at behandle bestemmelserne i Konkursloven kapitel 2 om rekonstruktion. Det vil sige, at der afgrænses fra at omhandle store dele af konkursloven, idet fokus i opgaven er på rekonstruktion og ikke konkurs og dertil relaterede emner.

I afhandlingen tages udgangspunkt i rekonstruktion af selskaber, og ikke personer. Dermed omfatter afhandlingen ikke problemstillinger inden for rekonstruktion af konkurstruede privatpersoner.

Selvom der kort kommer ind på regnskabsanalyse i kapitel 2, er afhandlingen formål ikke at lave en gennemført regnskabsanalyse, og derfor afgrænser afhandlingen sig til ikke at indeholde en omfattende regnskabsanalyse.

Der afgrænses fra at behandle gensidigt bebyrdende aftaler og modregning i dybden.

FORKORTELSER MV.

Ved paragrafhenvisninger, hvor der ikke henvises til en bestemt lov, men udelukkende til en paragraf, er det selvsagt, at der henvises til konkursloven.

Ved gammel/tidligere konkurslov/rekonstruktionslov menes der loven der er fungerende til implementeringen af de nye rekonstruktionsregler i 2011.

Ved nye rekonstruktionsregler mener der dermed de regler i konkursloven der træder i kraft i 2011.

Derudover fremtræder der følgende forkortelser i afhandlingen, som betyder:

KL = Konkursloven

RS = Revisionsstandarder

IAS = International Accounting Standards

INDIKATIONER PÅ KRISERAMT VIRKSOMHED

Tiden kan være altafgørende, når virksomheder kommer i krise og en eventuel rekonstruktion skal igangsættes. Der kan naturligvis være udefrakommende faktorer, der indebærer at virksomhedens eksistensgrundlag helt forsvinder, og virksomheden ikke overlever, selvom en rekonstruktion blev igangsat i god tid. Som udgangspunkt forholder det sig i de fleste tilfælde sådan, at jo hurtigere en rekonstruktion af en nødlidende virksomhed igangsættes, des større sandsynlighed er der for, at virksomheden kan rekonstrueres.

Det kan være svært for virksomhedsejere og ledere at danne sig et overblik over de forskellige rekonstruktionsmuligheder, når de er i en presset situation, og ofte foretager de involverede personer sig ikke noget, før det er for sent, og derfor er det ofte gennem ekstern rådgivning, at en rekonstruktion forekommer.

I dette afsnit vil der blive gennemgået udvalgte indikationer på krisetegn, som både kreditor og skyldner skal være opmærksom på.

VIRKSOMHEDENS LIKVIDITET.

Insolvensbegrebet i konkursloven betyder, at skyldneren anses for insolvent, hvis skyldneren ikke formår at opfylde sine forpligtelser efterhånden som de forfalder, dog ikke hvis betalingsudygtigheden anses at være forbigående. En illikvid skyldner, der er sufficient, det vil sige at skyldnerens aktiver overstiger passiverne og gennem en realisation af disse er likvid igen, vil under normale omstændigheder ikke blive erklæret insolvent efter § 17, stk. 2. Konkursloven vægter skyldneren likviditet i forhold til insolvensbetingelsen. En virksomhed kan godt have en god indtjeningssevne men samtidig være i likviditetsproblemer og ofte er det likviditetsproblemerne, der kan vælte virksomheden, idet den ikke formår at levere et tilstrækkeligt cashflow for at kunne betale sine forpligtelser løbende.³ Et af de første tegn på, at en virksomhed er i krise er, at virksomheden går fra at være likviditetsgenererende til at være likviditetsforbrugende, dog taget i betragtning, at sæsonsving kan forringe likviditeten, og dette ikke nødvendigvis er et tegn på krise. Ligeledes kan virksomheden have et investeringsbehov som er likviditetsforbrugende.

Dårlig likviditet af den farlige grad kan være forårsaget af stigende pengebindinger i lagre og debitorer samt igangværende arbejder og omsætningsfald på virksomhedens produkter. Debitorernes svingende betalingsevne kan være et midlertidigt problem, men det kan være tilstrækkeligt til at lukke virksomheden ned. Problemet kan være forårsaget af lange kredittider

³ George T. Friedlob m.fl.: "Essential of Financial Analysis, s. 71-72

hos debitorerne, eller at debitorerne bruger virksomhedens som en ubevilliget kassekredit. I en finanskriser og hvor det er svært at få kredit i banken, overlever mange virksomheder på såkaldte "ubevilgede overtræk". Det vil sige, at de uden hensyntagen til kreditorerne, forlænger deres kredittider hos kreditorerne,⁴ herunder både vareleverandører og Skat. En virksomheds arbejdskapital påvirker likviditeten, og derfor bør virksomhedernes interessenter være opmærksomme på dennes udvikling. En dårlig styring af debitorer og lagre medfører store pengebindinger, som øger presset på likviditeten. En dårlig debitorstyring medfører endvidere ofte dårlige betalere, især i perioder med finansiell krise, hvor debitorerne selv kan have økonomiske problemer. En svigtende ordreindgang eller manglende tilgang af nye opgaver og kunder kan betyde at varelageret forbliver stort samtidigt med at salget daler.

Dårlig styring af virksomheden sammen med dårlig likviditet anses som en meget farlig situation for virksomheden, og jo længere en virksomhed drives nødlidende, des mere udpint er virksomheden, og det kan til sidst være en umulig opgave at skabe de nødvendige kreditter for at opnå likviditet og dermed formindskes overlevelsesmulighederne for virksomheden. Rekonstruktion forudsætter, at der foreligger en aftale med et flertal af kreditorerne, men er tilliden væk, fordi virksomheden længe ikke har overholdt sine betalingsforpligtelser, kan en sådan aftale med kreditorerne være yderst vanskeligt at opnå.

Kreditter og anden finansiering er begrænset i den finansielle krise. Forhøjelser af kassekreditter i en finanskriser kan være umådeligt svært. Et gammelt ordsprog hedder: "banker er kendetegnet ved, at de giver dig en paraply, når solen skinner, og at de vil tage den fra dig, når det begynder at regne". For at opretholde tilliden til banken, skal banken løbende underrettes om virksomhedens økonomiske situation. På den måde får banken mulighed for at blive en konstruktiv medspiller. Et overtræk på en kassekredit kan føre til, at banken forlanger større sikkerhed, eller i værste tilfælde vælger at opsige engagementet. Banker kan forlange at få sikkerhed i aktiver gennem virksomhedspant eller kautioner, og samtidigt må det vurderes af virksomheden, om banken også stiller tilstrækkelig likviditet til rådighed for at kunne drive virksomheden videre.

En årsrapport kan vise, at virksomheden er insufficient, idet den gæld overstiger aktiverne. Årsrapporten giver dog ikke i sig selv et grundlag for at kunne vurdere virksomhedens likviditet. For at vurdere virksomhedens likviditet kan likviditetsgrader beregnes, som viser forholdet mellem aktiver, der inden for en kort periode (inden for 1 år), der kan omsættes til likvide betalingsmidler og gæld, som inden for en kort periode (indenfor 1 år) vil formindskes de likvide betalingsmidler. Likviditetsgraden viser således virksomhedens kortfristede betalingsevne. Likviditetsgraden er et væsentligt nøgletal ved bedømmelse af en virksomheds likviditet, fordi likviditetsgraden viser virksomhedens evne til at imødekomme de umiddelbare gældskrav. For at beregne likviditetsgraden skal virksomhedens mest likvide aktiver divideres med kortfristet fremmedkapital. De mest likvide aktiver kan være debitorer, likvider, herunder kassebeholdning

⁴ Borch, Ole, "Kriseledelse af nødlidende virksomheder – en håndbog", s. 2

og kontanter i banken, samt børsnoterede værdipapirer. Det vil sige, at det er aktiver, som ikke er bundet og som hurtigt kan omsættes til kontanter. Kortfristet fremmedkapital vil typisk være i form af en kassekredit, som banken med meget kort varsel kan opsige, samt anden kortfristede gældforpligtelser som skyldig moms, varekreditorer samt skyldig A-skat og AM-bidrag. En likviditetsgrad på 1 anses normalt for at være tilfredsstillende, da virksomhedens likvide aktiver er tilstrækkelige til at dække de kortfristede krav.

En likviditetsgrad kan også beregnes ud fra en lidt længere tidshorisont. Dette kan gøres ved at inkludere varelageret til de mest likvide midler, således at man medtager hele omsætningsformuen. Denne bør være større end 2

Likviditetsgraderne er relevante, hvis skyldnerens kreditorer skal beregne, i tilfælde af afvikling af virksomheden, om deres fordringer er sikret, eller de risikerer et tab, ved at virksomhedens har ikke har tilstrækkelige aktiver til at betale sine kreditorer. Der tages dog ikke hensyn til en eventuel afvikling af virksomheden også kan indebære, at aktiverne skal sælges til lavere værdier.

NEGATIVE DRIFTSRESULTATER OG ÅRSRAPPORTENS BETYDNING

Negative driftsresultater kan også være et krisesyndrom, men som kan være vanskeligt at opdage i tide. I værste fald kan de dårlige driftsresultater først synliggøres for ledelsen ved aflæggelse af årsrapporten. Årsrapporten for kapitalsekskaber kan aflægges op til 5 måneder efter regnskabsperiodens afslutning, hvilken kan være for lang tid for at kunne reagere positivt på et negativt resultat. Årsrapportens påtegning kan have afgørende betydning for et fortsat samarbejde med kreditorerne. Et forbehold om eksempelvis going concern, jf. RS 570⁵, kan have en negativ afledt effekt hos eksempelvis banken. Revisor skal i sin revidering af årsregnskabet være særlig opmærksom på og udvise særlig agtpågivenhed over for revisionsbeviserne for at kunne aflægge regnskaberne efter going concern-forudsætningen. Ved udarbejdelse af årsrapporten er det en grundlæggende forudsætning, at driften i selskabet formodes at kunne fortsætte i mindst 12 måneder fra balancedagen. Ifølge IAS 1 "Præsentation af årsregnskaber", pkt. 23-24 skal ledelsen ved udarbejdelse af årsregnskaber "*foretage en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte som en going concern. Årsregnskabet skal udarbejdes på en going concern-basis, medmindre ledelsen har til hensigt enten at træde i likvidation eller bringe virksomhedens aktiviteter til ophør eller har noget realistisk alternativ hertil.*" Er der en væsentlig usikkerhed om virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal oplysningerne i årsrapporten angives. En revisor bør således tage forbehold/supplerende oplysning, hvis selskabet endnu ikke har opnået tilsagn om de ansøgte lån til finansiering af driften og de nødvendige investeringer i året. Den usikkerhed der foreligger ved udfaldet af behandlingen af låneansøgningerne, skaber en væsentlig usikkerhed, om selskabet er i stand til at fortsætte driften.

⁵ Revisionsstandarder

En virksomhed i krise kan have en tendens til at ”pynte” på regnskabet, fordi de har et stort behov for at (tilbage)vinde eksterne interessenters tillid. Et negativt resultat kan føre til at potentielle finansieringskilder ikke ønsker et samarbejde med den pågældende virksomhed, samt at nuværende finansieringskilder, eksempelvis banker, vælger at opsige sit engagement med kunden. De regnskabsposter som revisor i sin revidering af årsregnskabet skal være ekstra opmærksom på er igangværende arbejde, debitorer, varelager, anlægsaktiver mv. Disse regnskabsmæssige poster kan sættes urealistisk højt, således at virksomheden undgår en nedskrivning, som er resultatpåvirkende. Revisor skal i sit arbejde forstå virksomheden og dens omgivelser, jf. RS 315, og forstå hvordan revisor skal kunne reagere på risici, jf. RS 330. En eventuel uenighed med ledelsen af en værdiansættelse af en statuspost, eller at regnskabet er behæftet med væsentlige fejl og mangler, kan medføre en modificeret påtegning af årsrapporten. Erklæringsbekendtgørelsens § 6 identificerer to slags forbehold. Den første er, hvor revisor er uenig med ledelsen, og den anden er forbehold, hvor revisor ikke har opnået tilstrækkeligt revisionsbevis, jf. RS 500. Det er altid ledelsen der aflægger regnskab, men revisor efterprøver ledelsens regnskabsoplysninger med det formål at kunne udarbejde en påtegning, som vil give regnskabet en større troværdighed. Endvidere kan ledelsen tilbageholde væsentlige oplysninger i regnskabet. Det vil sige, uenighed med ledelsen kan føre til forbehold, hvis revisor ikke i stand til på baggrund af det opnåede revisionsbevis at konkludere, at regnskabet er uden væsentlige fejl og mangler. Det er vigtigt for regnskabslæseren at pointere, at et revideret regnskab ikke er ensbetydende med at regnskabet er helt uden fejl og mangler. En blank påtegning⁶ signalerer blot, at regnskabet anses for retvisende og er uden væsentlige fejl og mangler. Endvidere er det vigtigt, at regnskabslæseren er opmærksom på eventuelle ændringer i regnskabspraksis af eksempelvis afskrivninger, værdiansættelser og indtægtskriterier, da dette kan være et krisetegn, idet en ændring af regnskabspraksis kan være forårsaget af ønsket om et bedre årsregnskab.

I en årsrapport kan der være et stort igangværende arbejde, mange debitorer samt en stor kortfristet gæld. Størrelse på debitorerne kan udgøre en væsentlig post i årsrapporten, og revisoren kan have et grundlag for at tage forbehold for værdien af debitorerne, eftersom mange længe er forfaldne, hvilket indebærer en eventuel nedskrivning over driften af de pågældende debitorer. Selskabets revisor tager ligeledes forbehold for værdien af igangværende arbejde, idet denne ikke kan opgøres pålideligt. Revisor kan ligeledes være uenig med ledelsens opgørelse på igangværende arbejdet, hvilket blandt andet indebærer, at revisor ikke

Årsrapporten er virksomhedens vigtigste signal til omverdenen med hensyn til, hvordan det går virksomheden, men årsrapporten bliver som nævnt kun udarbejdet én gang årligt. Bogføringslovens begreb om god bogføringsskik indebærer, at bogføringen finder sted i et tilstrækkeligt tilpassende omfang. I de fleste tilfælde vil ledelsen derfor have adgang til mellembalancer. Mellembalancerne er dog langt fra altid retvisende. Der er række poster i

⁶ Blank påtegning: hvor der hverken er supplerende oplysninger eller forbehold

balancen, der kræver periodiseringer, hvilket ofte først bliver periodiseret af selskabets revisor i forbindelse med udarbejdelsen af årsrapporten. Disse poster er som regel ikke uvæsentlige poster, og de kan have stor resultatpåvirkning. Posterne kan være feriepenge, overarbejde, igangværende arbejde, forudbetalinger, renteberegninger af koncernmellemværender og anpartshavere/hovedaktionærer samt afskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver og eventuelle lagernedskrivninger. Mellembalancer uden de nævnte periodiseringer og korrekte beregninger kan give virksomhedens interessenter et forkert billede af virksomhedens økonomiske situation. Den efterfølgende årsrapport kan derfor give et meget anderledes billede af virksomheden, hvis ikke mellembalancen er korrekt periodiseret mv.

En virksomhed med tabsgivende aktivitet viser sig i faldende regnskabsmæssig egenkapital og faldende likviditet. Taber selskabet mere en halvdelen af sin anpartskapital skal der afholdes en ekstraordinær generalforsamling senest 6 måneder efter det blev konstateret for at vurdere om der er grundlag for at fortsætte driften af selskabet, jf. Selskabsloven § 119. Har et selskab mistet over halvdelen af sin egenkapital, og ledelsen er derfor påkrævet at afholde ekstraordinær generalforsamling, hvor vurdere selskabets fremtidige drift. Revisor kan ved uenighed med ledelsen tage forbehold for selskabets going concern.

I andre tilfælde, hvor en virksomhed producerer dårlige resultater, kan der være tale om en likvid egenkapital. En likvid egenkapital er den samlede styrke af den regnskabsmæssige egenkapital og tager samtidig hensyn til, hvor likvid denne kapital er.⁷

Et andet opmærksomhedspunkt i kriseramte virksomheder fra revisors side er svindel og manipulation af regnskabsmaterialet fra ledelsens side, jf. RS 240. Hvis revisor ved revisionen her fundet en væsentlig fejlinformation, skal revisor i rette tid meddele dette til den daglige ledelse og overveje, om det er nødvendigt at rapportere til den øverste ledelse i overensstemmelse med RS 260 "kommunikation af revisionsmæssige forhold til den øverste ledelse" og RS 265 "revisionsprotokollen". I krisetider kan ledelsen være særlig motiveret af svindel og manipulation for at frembringe et bedre resultat. Der kan her være tale om handlinger som kan skjule strafbare handlinger udført for at udstråle et bedre resultat i årsrapporten samt fremskaffe. Dette kan eksempelvis være udstedelse af fiktive fakturaer til fiktive kunder, sende dem til factoring, som udbetaler 80 pct. af beløbet straks til virksomheden.

LEDELSESPROBLEMER OG LEDELSESANSVAR

Hyppige udskiftninger i ledelsen eller manglende ledelseskompetencer er ligeledes et tegn på, at en virksomhed kan være i krise, herunder at bestyrelsen ikke formår at ansætte eller fastholde nøglemedarbejdere, eller at direktionen ikke præsterer som forventes.

⁷ PricewaterhouseCoopers: "Turnaround – fra kriseram til levedygtig virksomhed", s.8

Krisen af virksomheden kan være forårsaget af eksterne, og ledelsesmæssige upåvirkelige faktorer. Men ofte bærer ledelsen også et ansvar, idet de ikke har erkendt krisen i tide og/eller ledelsen ikke har været kompetent til at varetage opgaven. Ledelsesproblemerne kan være alt fra dårlig styring af medarbejderressourcer til et direkte svigt af kapitalejernes investering.

Det er altafgørende for en succesrig rekonstruktion, at ledelsen har erkendt, at virksomheden befinder sig i krise, og at der er et behov for en rekonstruktion. Erkendelsesfasen er fra det tidspunkt, hvor ledelsen er opmærksomme på krisesyntomerne til ledelsen rent faktisk erkender, at virksomheden er i alvorlige problemer. Ledelsens erkendelse af, at virksomheden har behov for rekonstruktion kan ofte være en langvarig proces, og ofte kommer erkendelsen og reaktionen på krisen hos ledelsen for sent i forløbet, at en rekonstruktion besværliggøres. Om virksomheden kan reddes afhænger meget af, hvor tidligt rekonstruktionen iværksættes, hvordan den økonomiske situation er, og hvad krisens underliggende årsager er. En tillid fra omverden er altafgørende i en rekonstruktionsproces, og her er banken og varekreditorer er vigtige medspillere. Banken dømmes ud fra fortiden men virksomheden bliver også bedømt ud fra, hvordan ledelsen ser på fremtiden. Er krisen erkendt hos ledelsen bør det vurderes af tillidsmanden og rekonstruktøren om virksomheden kan reddes.

Ledelsen i kapitalselskaber kan ifølge Selskabsloven §§ 361-365 blive pligtige til at erstatte selskabet, hvis disse gennem deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet selskabet skade ved ikke at overholde lovgivningen. Ledelsen har ansvaret for at kontrollere virksomheden, at kapitalkravene overholdes, og at likviditeten er tilstrækkelig. Ledelsen har ligeledes en pligt til at påse, at virksomhedens kreditorer behandles forsvarligt. Pligten forsvinder ikke blot ved udtrædelsen af ledelsen. Såfremt ledelsen ikke lever op til sine forpligtelser, risikerer ledelsesmedlemmerne både et erstatningskrav og en strafferetlig sanktion. Erstatningsansvar bliver ofte relevant, når en ulevedygtig virksomhed fortsætter sin drift ud over det tidspunkt, hvor det må stå klart for ledelsen, at der ikke længere vil være dækning til eksisterende og nye kreditorer. Dette gælder både, at bestyrelsen sikrer, at direktionen tager hånd om de økonomiske problemer, samt at direktionen sikrer at virksomhedens medarbejdere ikke påfører andre et tab. I henhold til selskabsloven § 361 kan ledelsen i falde erstatningsansvar, hvis den pågældende handler i strid med sine pligter i selskabet. Kreditorerne kan anlægge sag, hvis ledelsen har påført dem et direkte tab. For at et erstatningsansvar skal komme på tale skal de grundlæggende betingelser være opfyldt. Det vil sige, at der skal foreligge et ansvarsgrundlag, kausalitets- og adækvansbetingelser, og der skal foreligge et reelt tab. Der skal dog fra ledelsens side foreligge et ansvarsgrundlag med udgangspunkt i culpereglen, det vil sige, at der kan ifalde ansvar for handlinger eller undladelser, som er forsætlige eller uagtsomme.

Strafansvar kan forekomme, hvis virksomhedens kreditorer påføres tab ud fra en bevidst eller grov uagtsom disposition, herunder bedrageri eller kreditorsvig. Det kan forekomme, at ledelsesmedlemmer, som ikke direkte har deltaget i de kriminelle handlinger, stilles til ansvar for ikke at have levet op til deres ansvar og søgt hindre kriminaliteten. Af væsentlige bestemmelser

hertil kan nævnes: Kildeskatteloven, momsloven, andre afgiftslove, miljølovgivningen samt konkursloven.

Straffebestemmelserne for unddragelse af A-skat findes i Kildeskatteloven § 74. Virksomheder kan i en likviditetskrise udbetale løn til medarbejderne, idet ledelsen er bevidste om, at en manglende lønudbetaling hurtigt kan resultere i en konkursbegæring, men virksomheden undlader at indbetale A-skat og AM-bidrag til Skat. Ligeledes kan virksomheden undlade at indberette den korrekte moms eller undlade at betale skyldig moms, hvilket er en overtrædelse af momsloven § 81 for urigtige momsangivelser. I det hele taget er overskridelser af betalingsfrister for moms og A-skat et alvorligt problem, idet Skat hurtigt kan lukke skyldnerens virksomhed, hvis der ikke etableres en tilfredsstillende gældsordning med Skat.

ETABLERING AF FACTORING- OG LEASINGAFTALER

Anvendelse af factoring er ofte set i forbindelse med opnåelse af hurtig likviditet. Factoring bruges af en lang række virksomheder, hvor man videregiver sine fakturaer til et factoringselskab, som inddriver virksomhedens udestående. Fordelen er, at man får sine penge med det samme (80 pct. af fakturabeløbet) fra factoringselskabet, og ved at outsource virksomhedens debitorbogholderi kan medarbejderressourcerne anvendes på at drive virksomhedens kerneområde, i stedet for at drive anvende mange ressourcer på at rykke debitorer for betalinger. Ulempen med factoring er umiddelbart, at ved at belåne debitorerne via en factoringordning reduceres virksomhedens frie aktiver. Disse kan være altafgørende i en rekonstruktionsproces.⁸ Factoring anvendes ofte for at skaffe hurtig likviditet og kan dermed udsende et signal om, at virksomheden befinder sig i en likviditetskrise. Dette kan medføre, at eventuelle samarbejdspartnere vælger at trække sig, fordi de mener, at virksomheden nu har et større risikopotentiale. Endvidere kan factoring indebære, at man mister følingen med sine debitorer. Et factoringselskab har ikke kendskab til kundens situation eller tidligere betalingsmønster. Kunden kan være i en forbigående likviditetssituation, men med lidt ekstra kredittid kan kunden betale sin gæld. Den manglende forståelse fra factoringselskabets side kan være ødelæggende for tillidsforholdet mellem kunden og virksomheden.

Indgåelse af leasingkontrakter, hvor virksomheden undgår at investere i køb af anlægsaktiver, kan ligeledes udsende et signal om likviditetsmangel. Leasing betyder endvidere, at der ikke kan sælges anlægsaktiver for at skaffe likviditet i en rekonstruktion.

⁸ <http://www.erhvervsbladet.dk/virksomheder/krisetegn-faar-flere-til-forsikre-kreditten>

REKONSTRUKTIONS UDEN FOR INSOLVENSSYSTEMET

Der er ingen entydig vej til en rekonstruktion af nødlidende virksomheder uden for insolvenssystemet, men i de følgende afsnit vil der blive fremlagt en række muligheder for en rekonstruktion.

Uden en tvungen rekonstruktion, er det umådelig vigtigt, at ledelsen aktivt indgår i rekonstruktionen og dermed har erkendt, at virksomheden er i stor krise. Erkendes krisen tidligt i den indledende krisefase, er der større chance for en gunstig rekonstruktion, end hvor rekonstruktionen igangsættes i sidste øjeblik før en konkurs.⁹ Ofte er det dog set, at virksomhedsledere lever i fornægtelse om den aktuelle krisesituation. De er stresset og mangler overblikket, hvilket resulterer i, at virksomheden bliver drevet nødlidende i for lang tid, at en rekonstruktion umuliggøres. Ved indledning til et rekonstruktionsproces bør det derfor vurderes, om virksomheden forventes at være levedygtig på længere sigt ved en rekonstruktion, eller den er ulevedygtig og bør lukkes ned uden yderligere tiltag.

REKONSTRUKTION AF KAPITALGRUNDLAGET

For at levedygtige virksomheder kan køre videre, er en tilvejebringelse af et passende kapitalgrundlag nødvendigt. Kapitalgrundlaget kan forbedres ved tilførsel af ny egenkapital, ansvarlig lånekapital eller ved akkordering af gæld. Virksomheden kan forsøge at få konverteret de kortfristede gældsforpligtelser, som eksempelvis en kassekredit, til et langfristet anlægslån. Det kræver dog, at likviditetsmanglen er midlertidig, idet en omlægning af lån blot føre til at likviditetstrækket udskydes. Det er dog altafgørende, at der består et tillidsfold mellem banken og ledelsen af virksomheden for at banken overhovedet vil indgå i forhandlinger.

Ledelsen kan også søge efter andre eksterne investorer for at rekonstruere kapitalgrundlaget. Indskud af ny kapital er en forholdsvis nem og hurtig rekonstruktionsmetode. Der kan dog være problemer med at finde interesserede investorer til en nødlidende virksomhed, og samtidig må den nuværende ejerkreds acceptere, at magtbalancen ændres ved tilførsel af ny kapital fra anden side¹⁰. Det vil i praksis være svært at finde långivere, hvis ikke virksomheden gennem budgetter, handlingsplaner m.m. kan påvise, at den vil være i stand til at forrente og afdrage de optagne lån. Har virksomheden en gæld til hovedanpartshavere/hovedaktionærer og/eller hovedkreditor kan de konvertere deres tilgodehavende til egenkapital/ansvarlig lånekapital, og på denne måde kan virksomhedens likviditet og/eller kapitalgrundlag forbedres. En gældkonvertering giver kreditor et bedre indsigt i virksomheden og har på den måde mere mulighed for at påvirke ledelsens dispositioner.

⁹ Borch, Ole, "Rekonstruktion af nødlidende virksomheder – en håndbog", indledning

¹⁰ Beierholm: Publikation om Rekonstruktion

Der kunne ligeledes ske et frasalg af aktiver, som ikke er nødvendige for virksomhedens primære drift. Ubenyttede aktiver er dog efterhånden kun set i begrænsede omfang, idet flere og flere anvender leasing i stedet for selv at købe driftsmidlerne. Har virksomheden et driftsmiddel, kan en løsning være at foretage et sale and lease back arrangement, hvor virksomheden sælger driftsmidlet og umiddelbart derefter leaser det tilbage, og dermed får virksomheden likviditet gennem salget. Et sale and lease back arrangement reducerer kravene til virksomhedens fremmedfinansiering, men det bør gennem budgetter sandsynliggøres, at driften vil kunne honorere de fremtidige leasingforpligtelser.

DATTERSELSKABSMODELLEN

En rekonstruktion af virksomheden uden for insolvenssystemet kan også foregå ved anvendelse af datterselskabsmodellen. Datterselskabsmodellen går ud på at opsplitte det kriseramte selskab i to juridiske enheder. De sunde dele af selskabet udskilles i et nyt selskab, enten ved salg eller ved apportindsud. Datterselskabet kan enten være et eksisterende datterselskab eller et tilkøbt skuffe- eller tomt selskab. Formålet med modellen er, at der kan opnås tilstrækkelig finansiering i det nye selskab, indtil selskabet er salgsmoden, og selskabet sælges ofte til en højere værdi, end det der kunne komme ud af en konkurs, og kreditorerne i moderselskabet fyldestgøres derved bedre end ved konkurs.

Fordelen ved denne model, er at tavlen viskes ren, det vil sige, at alle problemer efterlades i det kriseramte selskab. Modellen er et meget effektivt rekonstruktionsinstrument og håndteres den korrekt, er det helt lovligt. Den sidestilles dog ofte med selskabstømning, hvor aktiver til underpriser overføres til søsterselskaber eller andre nærtstående. Dette kan være ansvarspådragende for ledelsen og i enkelte tilfælde være direkte strafbart.¹¹ Det er altafgørende, at der ikke sker en forringelse af kreditorernes stilling. Dette sker ikke, hvis koncernen som helhed råder over samme aktiver og har samme forpligtelse, som moderselskabet hele tiden har haft. Kreditorernes krav i det gamle selskab eksisterer til stadighed, og det gamles selskabs væsentligste aktiv er kapitalandele i søsterselskabet. Fordelen ved modellen er, at der kun foretages en omflytning af værdier, ikke ejerskifte, og alle muligheder for rekonstruktion holdes åbne. Omvendt er der risiko for, at det nye selskab kan give underskud og dermed bruge af det kriseramte selskabs penge og kreditorerne bliver ikke fyldestgjort bedre end ved en konkurs.

SØSTERSELSKABSMODELLEN

Ved søsterselskabsmodellen sker der en udskillelse af den økonomiske sunde driftsaktivitet i et søsterselskab. Det kriseramtes selskabs ejere stifter et nyt selskab (eller anvender et allerede eksisterende selskab), og sælger de "sunde" dele af det kriseramte selskab over til det nye selskab.

¹¹ Ole Borch, "Rekord i konkurser og flere rekonstruktioner", i Økonomisk Ugebrev, 1. feb. 2010.

Fordelen ved søsterselskabsmodellen er, at det kriseramte selskab modtager i de fleste tilfælde straks et vederlag til kreditorerne. Omvendt er der fare for omstødelse, hvis værdiansættelsen ikke er foretaget korrekt. Derfor bør værdiansættelsen af den overtagne virksomhed være uangribelig, herunder en korrekt beregning af goodwill.

PROBLEMSTILLINGER VED DATTER- OG SØSTERSELSKABSMODELLEN

Et krav til datter- og søsterselskabsmodellerne er, at overtagelserne foregår under en forudsætning af armlængdevilkår. Som udgangspunkt accepterer domstolene, at det ene selskab kan gå ned uden at trække det andet med sig, hvis der er en reel adskillelse mellem selskaberne, og der "ikke ensidigt overføres værdier fra det ene selskab til det andet".¹² Det indebærer, at antages der en sammenblanding mellem to selskabers formue eller virksomheder, kan der komme et erstatningsansvar over for ledelsen, eller at det ene selskab hæfter for det andet.¹³

Derudover er der en række problemstillinger som kan hindre en effektiv rekonstruktion. Disse gennemgås kort nedenfor.

LØNMODTAGERS RETSTILLING VED VIRKSOMHEDSOVERDRAGELSER

Ved overtagelse af virksomhed kommer Loven om virksomhedsovertagelse i spil. Det nye selskab indtræder således i det kriseramte selskabs stilling som arbejdsgiver. Dette giver dog også det nye selskab mindre fleksibilitet, idet en tilpasning af medarbejderstaben i form af afskedigelser besværliggøres og gøres omkostningstungt for det nye selskab. Det køvende selskab vil dog kræve godtgørelse for de medførte medarbejderforpligtelser i det gamle selskab. Virksomheder i krise har ofte et behov for at omstrukturere driften, idet den ikke tidligere kunne tjene penge med den daværende struktur. Dette kan indebære, at en reduktion af medarbejderstaben, men Loven om virksomhedsovertagelse sætter en række begrænsninger for virksomheden. Anses overførelse af driften til et nyt selskab som virksomhedsovertagelse (som det gør i de fleste tilfælde), skal samtlige medarbejdere som udgangspunkt følge med, når arbejdet flyttes fra den overtagne virksomhed. Det er endvidere i strid med loven at opsiges medarbejderne i den ene virksomhed og antage nye i den anden virksomhed. Det nystiftede selskab har dermed ikke uden store omkostninger mulighed for at tilpasse arbejdskraften til det nuværende produktivitetsniveau eller opsiges mindre lønsomme medarbejdere for at skabe de bedste forudsætninger for et positiv fremadrettet drift.

PANTHAVERE I DET KRISERAMTE SELSKAB

Det kriseramte selskab er ofte meget gældsbebyrdet. Dette indebærer som regel også, at selskabets aktiver er pantsatte. Overtagelsen af de pantsatte aktiver skal derfor løses samtidig med overtagelsen, idet virksomheden ikke uden panthavers tilladelse må overdrage pantsatte

¹² Werlauff: "Selskabsret", s. 755

¹³ Der henvises til bl.a. Tfs 1997.780 H Midtjysfestivalen og UfR 2001.873 H

aktiver, herunder driftsmidler og virksomhedspant, til et nyt selskab. Panthavere er ikke altid samarbejdsvillige på det punkt, idet deres fordringer allerede er sikret ved betryggende pant.

OMSTØDELSE

Ved konkurs skal alle kreditorer behandles efter lighedsprincippet i konkursloven. Omstødelsesregler er udformet for at kunne opretholde denne lighed blandt virksomhedens kreditorer. Omstødelse kan ske ved alle forringende og forrykkende dispositioner. Datterselskabsmodellen vil som udgangspunkt ikke blive omfattet af omstødelsesreglerne, idet der blot sker en omplacering af aktiverne og enkelte forpligtelser i det kriseramte selskab. Der sker en værdiansættelse af aktiverne/aktiviteterne. I forbindelse med rekonstruktionen vil datterselskabet ofte blive frasolgt. Sker salget til en uafhængig tredjemand, antages prisen for selskabet som udgangspunkt at være til markedsprisen. Omvendt er køber ikke uafhængig af virksomheden, skal omstødelsesregler tages i betragtning. Anses prisen for aktiverne/aktiviteterne for lav, er det muligt at omstøde salget på baggrund af kreditorbegünstigelse.

OPSAMLING

Med udgangspunkt i afsnit 2 om indikationer på en kriseram virksomhed, og hermed hvad ejere og ledere af virksomheden skal være opmærksomme på forud en eventuel rekonstruktion, blev der i afsnit 3 gennemgået udvalgte rekonstruktionsmuligheder uden om insolvenssystemet. Der er mulighed for at rekonstruere virksomheden selv ved at forsøge at rekonstruere kapitalgrundlaget, anvende søster- og dattermodellen etc. Der er dog en række problemstillinger som ejere/ledere skal være bevidste om forud anvendelsen af disse, samt at der kan være flere begrænsninger i virksomheden økonomiske struktur som umuliggør en effektiv rekonstruktion. De mest åbenlyste forhindringer er, at virksomheden ikke kan starte på en frisk. Virksomheden er forpligtet til at videreføre medarbejderaftaler, og ofte er aktiver i det nødlidte selskab pantsat, således at en overdragelse af aktiver til et nyt selskab skal godkendes af panthavere. Disse sætter en reel begrænsning på mulighederne for en rekonstruktion udenfor insolvenssystemet.

BESKRIVENDE GENNEMGANG AF REKONSTRUKTIONSREGLERNE

GÆLDENDE RET INDTIL 2010-KONKURSLOVEN

Rekonstruktion af virksomheder finder hjemmel i konkurslovens regler om betalingsstandsning og tvangsakkord. Lovændringen i 1975 indførte reglerne om betalingsstandsning. Formålet med lovændringen var at reducere antallet af konkurser og insolvente likvidationer ved, at fordringshaveren og skyldneren indgik frivillige gældsordninger. Praksis viste dog, at lovændringen kun havde en ubetydelig indvirkning på antallet af afsagte konkursdekreter.¹⁴

En revision og modernisering af reglerne om betalingsstandsning fandt sted med lovændringen i 1984, hvis formål var at styrke fordringshavernes indflydelse på betalingsstandsningsforløbet og forbedre mulighederne for rekonstruktion af selskaber i betalingsstandsning. Erfaringen viste dog, at betalingsstandsningssystemet ofte blev misbrugt og ofte med den konsekvens, at skyldnerens virksomhed blev afviklet uden iagttagelse af aktiver og uden fordringshaverens medindflydelse på afviklingen.¹⁵ Lovgivninger blev kritiseret for ikke i tilstrækkeligt omfang at understøtte en videreførelse af virksomheder som er levedygtige.

BETALINGSSTANDSNING

Reglerne om betalingsstandsning findes i konkursloven kapitel 2. Betalingsstandsning kan kun anmeldes af skyldneren selv, jf. KL § 10. I tilfælde af et aktie- eller anpartsselskab er det direktionen eller bestyrelsen, som anmelder betalingsstandsningen. Skyldneren kan gå i betalingsstandsning, hvis skyldneren anser sig selv for at være insolvens. Konkurslovens § 10, stk. 1 foreskriver således: "En skyldner, der ikke mener sig i stand til at opfylde sine forpligtelser, kan anmelde, at skyldneren har standset sine betalinger".¹⁶ Det er skyldneren selv, der vurderer insolvensen, og der er ikke i den forbindelse krav til nærmere dokumentation af skyldnerens insolvens. Dog kan skifteretten afvise betalingsstandsningen, hvis de mener, at skyldner er solvent. I praksis kan der være tale om to former for betalingsstandsning; anmeldt betalingsstandsning og uanmeldt betalingsstandsning.

ANMELDT BETALINGSSTANDSNING

Anmeldt betalingsstandsning skal ses som en proces til konkurs, åbning for forhandling om tvangsakkord, frivillig gældsordning, eller afvikling af skyldnerens virksomhed. Formålet med betalingsstandsning er at skabe ro omkring skyldneren og vurdere, om en rekonstruktion kan lade sig gøre. Både fysiske og juridiske personer kan benytte betalingsstandsningssystemet. For kapitalselskaber, hvori ejerne kun hæfter for deres indskudte kapital, anvendes betalingsstandsning endvidere til at vurdere ledelsesansvaret, som for eksempel, om ledelsen har

¹⁴ Konkursrådet: "Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.", s. 26.

¹⁵ Konkursrådet: "Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.", s. 27

¹⁶ Konkursloven § 10, stk. 1

handlet uforsvarligt, jf. Selskabsloven § 115, pkt. 5, vedrørende selskabets kapitalforvaltning. Ledelsesansvar er et culpaansvar, det vil sige, at et ”erstatningsansvar ifaldes, hvis der handles uforsvarligt”.¹⁷

Anmeldt betalingsstandsning giver en skyldner, under visse ordnede forhold, fred for sine kreditorer i en periode, således at mulighederne for en afhændelse af virksomheden, en rekonstruktion, en gældsordning, herunder akkord og moratorium, kan undersøges, og en konkurs kan dermed muligvis undgås.

Ifølge KL § 16e, stk.1, nr. 5 er betalingsstandsningsperioden 3 måneder. Skifteretten kan i særlige tilfælde forlænge perioden med 3 måneder af gangen, dog maksimalt 1 år fra fristdagen. De særlige omstændigheder kan eksempelvis være, at sagen er særlig kompliceret. Dette skal begrundes i en skriftlig redegørelse samt en udtalelse fra tilsynet og et eventuelt kreditorudvalg. Skifteretten har desuden mulighed for at indkalde til møde til en nærmere drøftelse om forlængelsen.

UANMELDT BETALINGSSTANDSNING

En skyldner kan også foretage en uanmeldt betalingsstandsning ved blot at ophøre med at betale sine kreditorer. Dette har ingen retsvirkning og medfører derfor ingen begrænsninger i kreditorernes sædvanlige ret til at forfølge skyldnerens aktiver.

En stor ulempe og fare for kreditorerne ved ikke-anmeldte betalingsstandsninger, er at der ikke foreligger en fristdag. På et tidspunkt ophører betalingsstandsningen, uanset om den er anmeldt eller ikke anmeldt, og hvis skyldneren stadig ikke kan betale sine forpligtelser, kommer kreditorerne med en konkursbegæring, og kommer denne inden for 3 uger af ophøret af den anmeldte betalingsstandsningen, er fristdagen stadig den første fristdag som ved anmeldt betalingsstandsning. Ved ikke-anmeldte betalingsstandsninger er fristdagen ved konkursbegæringstidspunktet. Dette kan have stor betydning for muligheden for omstødelse. Skyldneren kan nemt overføre midler, som senere ikke vil kunne omstødes på grund af de ofte kan ligge længere tilbage end 3 og 6 måneder.

Et interessentselskab kan som udgangspunkt ikke anmelde betalingsstandsning. Hvis blot én deltager hæfter personligt og direkte for gælden, kan en juridisk person ikke inddrages i betalingsstandsningssystemet. I et interessentselskab skal samtlige interessenter anmelde betalingsstandsning.¹⁸

¹⁷ Mette Neville: ”Den nye selskabslov”, s. 119.

¹⁸ Henry Heiberg m.fl.: ”Rekonstruktionsret”, s. 32.

KREDITORINFORMATION OG KREDITORMØDE

Ved modtagelse af anmeldelsen af anmeldt betalingsstandsning er skifterettens rolle primært som værende den registrerende part, men i det efterfølgende betalingsstandsningsforløb udvider rollen sig til at være af mere aktiv og kontrollerende karakter.¹⁹

Ved anmeldelsen af betalingsstandsningen, fastsætter skifteretten et tidspunkt for et møde med fordringshaverne, som skal afholdes senest 3 uger efter anmeldelsen, jf. KL § 11, stk. 2. Konkursloven § 11, stk. 1 foreskriver, at skifteretten beskikker straks ved betalingsstandsningens modtagelse et tilsyn for skyldneren. Skyldneren kan selv komme med forslag til et tilsyn, men skifteretten er ikke bundet af forslaget. Skifteretten kan vælge et andet tilsyn, hvis skyldnerens valgte tilsyn ikke lever op til habilitetskravet, hvis det vurderes, at det pågældende tilsyn ikke kan magte opgaven, eller hvis skifteretten mener, at det pågældende tilsyn vil møde meget modstand hos kreditorerne. Tilsynet må opfattes som en repræsentant for kreditorerne og må bestræbe sig på at etablere en ordening med kreditorerne. I praksis er tilsynet ofte bestående af en advokat, men dette er ikke lovreguleret. Revisorlovgivning udelukker ikke, at en statsautoriseret eller registreret revisor beskikkes som tilsyn. Tilsynet er ikke bundet ved lov til at fremlægge et nærmere resultat for fordringshaverne. Betalingsstandsningen kan føre til en videreførelse af virksomheden, hvis betalingsstandsningen er en succes, eller føre til tvangsakkordforhandling, gældsanering eller konkurs.

Tilsynet skal, jf. KL § 12, stk. 1, 1. pkt., senest en uge efter bestikkelsen udsende en meddelelse om betalingsstandsning samt den seneste årsrapport eller uddrag derfra til samtlige kendte fordringshavere. Meddelelsen skal indeholde, jf. KL § 12, stk. 1, 3. pkt. oplysninger om skyldnerens vigtigste aktiver og passiver samt en kreditorbetegnelse, oplysning om skyldnerens regnskabsførelse, en redegørelse for årsagerne til og formålet med betalingsstandsning samt oplysning om tidspunktet for mødet med fordringshaverne

Betalingsstandsning kan bringes til ophør på flere måder. For det første kan betalingsstandsningen bringes til ophør, hvis betalingsstandsningen savner et rimeligt formål. Opnår skyldneren en frivillig gældsordning, en gældsakkord eller bliver virksomheden afviklet på anden vis, er dette en tilstrækkelig begrundelse for at ophøre betalingsstandsningen, idet det dermed mangler et rimeligt formål. Betalingsstandsning kan endvidere bringes til ophør, hvis der ikke "på betryggende vis arbejdes på at opnå en samlet ordening med fordringshaverne".²⁰ Dette gør sig gældende både på skyldnerens forhold, men også på tilsynet, hvis det ikke formår at orientere fordringshaverne tilstrækkeligt, eller sagens fremskridt ikke er tilfredsstillende. For det tredje kan betalingsstandsningen ophøre i tilfælde af, at skyldneren ikke optræder loyalt, hvis skyldneren eksempelvis tilbageholder vigtige oplysninger, eller skyldneren foretager vigtige dispositioner uden om tilsynet. Endvidere kan betalingsstandsningen komme til ophør, hvis skyldneren

¹⁹ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 123.

²⁰ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 123.

udebliver fra kreditormødet Skifteretten har således kompetence til at beslutte om betalingsstandsningens ophør.²¹

Udgifterne ved anmeldt betalingsstandsning skal betales af skyldneren, jf. § 239. Skifteretten stiller ingen krav om sikkerhedsstillelse, men tilsynet kan anmode skifteretten om fastsættelse af sikkerhedsstillelse, hvis det finder det nødvendigt, jf. § 11, stk. 3, 1. pkt. I tilfælde af, at tilsynets omkostninger ikke kan dækkes af skyldnerens midler, kan skifteretten beslutte, om omkostningerne skal betales af statskassen, jf. § 11, stk. 3, 2. pkt.²²

KREDITORUDVALG

Fordringshaverne har indirekte mulighed for indflydelse, idet de ifølge KL § 14, stk. 1 har mulighed for at nedsætte et kreditorudvalg et kreditorudvalg med højst 3 medlemmer. For virksomheder med mere end 25 ansatte, kan en medarbejderrepræsentant også være en del af udvalget. Formålet med kreditorudvalget er ofte at "skaffe forretningskyndig bistand til tilsynet og samtidig sikre sig en mere kontinuerlig indsigt i dispositioner fra tilsynet, der løbende vil skulle holde udvalget underrettet om betalingsstandsningens forløb, jf. § 14, stk. 2".²³ Skifteretten bestemmer om begæringen om et kreditorudvalg skal imødekommes, men selve begæringen vil typisk komme fra kreditorsiden.

SKYLDNERENS RETSTILLING UNDER BETALINGSSTANDSNING

Skyldneren bevarer sin rådighed over sine aktiver og passiver under betalingsstandsning. Skyldneren kan indgå bindende aftaler uden tilsynets godkendelser men må kun betale gæld i overensstemmelse med konkursordenen eller for at afværge tab, jf. KL § 15, stk. 1, 2. afsnit. Dette kan eksempelvis være betaling af forfaldne gamle leasingydelse for at undgå returnering af en vigtig maskine o. lign. Skyldneren må dog ikke foretage dispositioner af væsentlig betydning uden tilsynets samtykke, jf. KL § 15, stk. 1. Det vil sige, at med undtagelsen af ordinære dagligdagsdispositioner, skal tilsynet give samtykke til enhver disposition efter KL § 15, stk. 1, 1.pkt. Tilsynet har dermed dels vetoret mod dispositioner af væsentlige betydning og dels beføjelser til at give samtykke til, at skyldneren foretager sådanne dispositioner. Har skyldneren alligevel betalt usikret gæld, kan skifteretten efter indberetning fra tilsynet, ophøre betalingsstandsningen. Fordringshavere, der repræsenterer mere end 25 pct. af de kendte usikrede fordringshavere kan gøre indsigelser mod en disposition. Sker dette, skal der opnås godkendelse af dispositionen fra et flertal på et møde af de fremmødte fordringshavere, jf. § 15, stk. 5. Skyldneren skal endvidere aflægge regnskab over for tilsynet efter § 15, stk. 2.

KREDITORDISPOSITIONER

"Under betalingsstandsning kan arrest og udlæg kan ikke foretages i skyldneren aktiver, og skyldnerens ejendom kan ikke tages til brugeligt pant", jf. KL § 16, stk. 1. Forbuddet mod

²¹ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 29.

²² Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 99.

²³ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009, s. 106

individualforfølgning er dog ikke gældende for uomstødelige pantefordringer, idet fordringshaverne til disse stadig har adgang til at foretage udlæg og iværksætte andre fuldbyrdelseskridt. Det vil sige, er der tinglyst panteret, kan kreditor altså alligevel foretage udlæg. En undtagelse er dog, hvis skifteretten finder det nødvendigt at forhindre rådighedsberøvelse af disse i tilfælde af, at det vil begrænse betalingsstandsningens formål.²⁴

Samtykker tilsynet for yderligere gæld under betalingsstandsningen, får denne gæld fortrinsret i forhold til anden gæld under en eventuel konkurs, jf. § 94, nr. 2. En kreditor til en skyldnerens disposition, som er godkendt af tilsynet, bliver dermed bedre stillet i konkursordenen. For simple kreditorer er dividenden ofte kun 10 pct., men ved tilsynets godkendelse af dispositionen, går kravet fra at være et § 97-krav til § 94-krav. Endvidere står en medkontrahent væsentligt bedre i en omstødelsessag, idet det er vanskeligt at omstøde aftaler, som tilsynet har godkendt. De fleste omstødelsesregler omhandler dispositioner foretaget før fristdagen, men § 72 omhandler forhold om betaling af gæld foretaget efter fristdagen. Aftale uden tilsynets godkendelse, bliver medkontrahenten også påvirket af § 72.

MODREGNING

Under betalingsstandsning er der ingen fastsatte regler om adgang til modregning udover de anførte i § 16. Modregning kan ikke ske med krav før fristdagen i fordringer erhvervet efter denne, jf. KL § 16, stk. 1. Efter KL § 42, stk. 1, kan den som på fristdagen havde en fordring på skyldneren, benytte den til modregning over for en fordring, som da tilkom skyldneren.

TVANGSAKKORD

Skifteretten afgør, om der skal åbnes for forhandling om tvangsakkord, men det er skyldneren alene, der kan tage initiativ til åbning for tvangsakkordbehandling, jf. § 166, stk. 1. I modsætning til reglerne om betalingsstandsning og konkurs, er der i reglerne om tvangsakkord ikke et krav om, at skyldneren skal være insolvent. Omvendt kommer tvangsakkord i praksis kun på tale, hvis skyldneren er insolvent.²⁵ Hvis kravene i §§ 165 og 166 ikke er opfyldt, samt at det er usandsynligt, at akkorden vil blive vedtaget, stadfæstet og opfyldt, jf. § 168, stk. 1, kan skifteretten nægte at åbne forhandling om tvangsakkord.

Reglerne om tvangsakkord findes i konkurslovens Afsnit III, §§ 157-196. Tvangsakkord går i henhold til KL § 157 ud på:

- ◆ Procentvis nedsættelse af gælden, også kaldet almindelig tvangsakkord, jf. KL § 157, nr. 1. Gælden kan dog ikke nedsættes til under 10 %, jf. KL § 161. En undtagelse hertil er dog, at helt særlige omstændigheder gør sig gældende, eller fordringshaverne samtykker deri, jf. § 161

²⁴ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 29

²⁵ Konkursrådet betænkning nr. 1512/2009, s. 68

- ◆ Fordeling af skyldnerens formue eller en del af denne, mod at skyldneren frigøres for den udækkede del af gælden, også kaldt likvidationsakkord. Det er en forudsætning, at der opnås en dividende på ikke under 10 pct., jf. KL § 161.
- ◆ Moratorium (gældsudsættelse), jf. KL § 157, nr. 3, hvilket typisk er en afdragsordning eller forlængelse af en eksisterende ordning.
- ◆ Akkorden omfatter kun fordringer, der er stiftet inden akkordforhandlingens åbning, jf. § 158. stk. 1.

Fordringerne kan deles op i 3 grupper, som de fordringer, der ikke er omfattet eller ikke berøres af akkorden, akkordfordringerne samt de fordringer der bortfalder ved akkorden.

Enkelte fordringer holdes uden for tvangsakkorden, jf. § 158, stk. 2. Fordringer med tilstrækkelig pantdækning, og som således opnår fuld dækning, holdes uden for tvangsakkorden. Pantets værdi fastsættes typisk ved vurdering. Akkorden omfatter dog den del af gælden, der ikke kan dækkes af pantet, jf. KL § 158, stk. 2, nr. 1. Ligeledes holdes krav i medfør af KL §§ 93-96. Dette er fordringer der ville være fortrinsstillede i tilfælde af konkurs efter KL §§ 93-96 og opnår fuld dækning, jf. KL § 158, stk. 2, nr. 2. Gæld pådraget med samtykke fra tillidsmænd indgår heller ikke i tvangsakkorden. Endvidere indgår fordringer under akkordforslagets fastsatte minimumsbeløb ikke, idet de opnår fuld dækning, jf. KL § 158, stk. 2, nr. 4. Endelig indgår gaveløfter, jf. KL § 159, stk. 1, renter efter akkordens åbning, jf. KL § 159, stk. 1, konventionalbod, jf. KL § 159, stk. 1 samt fordringer stiftet efter akkordforhandlingens åbning, ikke.

Skyldneren i samråd med en professionel rådgiver søger at finde basis for opstilling af et akkordforslag inden akkordforhandlingens begæring i skifteretten. Derudover må skyldneren rette henvendelse til to tillidsmænd, en regnskabskyndig og en fagkyndig, jf. § 165. Udover den regnskabs- og fagmæssige betingelse er der ingen specifikke krav til tillidsmændene, men praksis viser, at de ofte består af en fagmand fra branchen og en revisor. Den fagkyndige tillidsmand skal dog som udgangspunkt beskikkes af Domstolestyrelsen, og skal være fagmand inden for det område, hvor skyldneren driver virksomhed, mens den regnskabskyndige som regel er statsautoriseret eller registreret revisor. Skifteretten har i praksis mulighed for at beskikke andre tillidsmænd under akkordforhandlingen.²⁶ § 238 foreskriver, at tillidsmændene skal opfylde habilitetskravene, det vil sige, at de ikke må være nærtstående eller afhængig af skyldneren, eller må have en interesse i akkordforhandlingens udfald.

Tillidsmændene udarbejder en statusoversigt og en redegørelse for de vigtigste årsager til, at skyldneren søger tvangsakkord. Redegørelsen skal indeholde en grundig gennemgang af skyldnerens forretningsførelse og regnskabsvæsen, herunder om der foreligger dispositioner, som kan omstødes samt om skyldneren har gjort sig skyldig i strafbare forhold. Endelig skal

²⁶ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 86.

tillidsmændene vurdere, om forslaget efter deres skøn anses for rimeligt, ”samt om hvilke dækninger der kan antages at fremkomme i tilfælde af konkurs, jf. § 165, stk. 2-4”.²⁷

STADFÆSTELSE AF TVANGSAKKORD

Begæringen om tvangsakkord indgives skriftligt til skifteretten med ovenstående arbejde af tillidsmændene, samt en erklæring fra skyldneren og tiltrædelseserklæringer fra mindst 40 pct. af fordringshavernes efter antal og efter gældens størrelse. Tvangsakkorden skal stadfæstes af skifteretten, jf. KL § 178, stk. 1, før den er gyldig. Derudover skal en almindelig tvangsakkord vedtages med tilslutning fra mindst 60 % af de kreditorer, der deltager i afstemningen, jf. KL § 176, stk. 1, samt kreditorer repræsenterende mindst lige så mange procent, som forslaget ligger under 100 %, dog mindst 60 % og ikke mere end 75 %, jf. KL § 176, stk. 2, nr. 2.

Skifteretten *kan* og i andre tilfælde *skal* nægte stadfæstelse af tvangsakkorden, jf. § 179, stk. 1, nr. 1-3 og § 180. Skifteretten skal nægte stadfæstelse i tilfælde af urigtige oplysninger, som har påvirket afstemningen, eller i det hele taget, at fremgangsmåden frem til afstemningen er præget af fejl og mangler. Endvidere skal skifteretten nægte stadfæstelse, hvis skyldneren har manipuleret med kreditorerne for at påvirke afstemningen, eller hvis akkorden er i uoverensstemmelse med § 158 eller i øvrigt er i strid med loven. Omvendt kan skifteretten nægte stadfæstelse, hvis dividenden står i misforhold til skyldnerens økonomi, hvis skyldneren utilbørligt har forringet sin formuestilling til fordringshavernes ulempe, hvis opretholdelse af akkorden er usandsynligt, hvis akkorden er til skade for fordringshaverne, eller hvis tredjemand har forsøgt at påvirke afstemning ved at tilgodese enkelte kreditorer.²⁸

I tilfælde af, at skifteretten finder det nødvendigt, kan stadfæstelsen betinges af, at skyldneren kommer under et tilsyn, som skal sikre, at skyldneren overholder akkordens bestemmelser, og skyldneren skal løbende give tilsynet de nødvendige oplysninger, jf. § 181. Skifteretten kan ligeledes efter tvangsakkordens indtræden beslutte, at skyldneren kommer under tilsyn, hvis skyldnerens forhold anses at være bragt i fare, jf. § 193.

RETSVIRKNINGEN AF TVANGSAKKORD

Udlæg og arrest kan ikke under tvangsakkordforhandlingerne foretages i skyldnerens aktiver, jf. KL § 171. Ved åbning til afslutning af tvangsakkordforhandling gælder regler, der svarer til det almindelige fyldestgørelsesforbud under betalingsstandsning i § 16. Fyldestgørelsesforbuddet er dog ikke gældende for fordringer, der ikke er omfattet af akkorden, jf. § 171, stk. 1, 2. pkt.

Akkorden har virkning som retsforlig, jf. KL § 189. Det har den konsekvens, at akkorden falder bort, og den fulde gæld genopstår, såfremt skyldneren misligholder akkorden, eksempelvis undlader at betale den reducerede gæld.

²⁷ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 31.

²⁸ Konkursrådet betænkning nr. 1512/2009, s. 33

Akkorden er bindende også for kreditorerne, der ikke har meldt sig eller ikke har tiltrådt denne, jf. KL § 190. Finder man efterfølgende ud af, at der var flere kreditorer, kommer disse kreditorer automatisk med ind under ordningen. § 190 om skyldnerens frigørelse af gælden sammenholdt med §§ 46-50 har den betydning, at skyldneren er frigjort for gælden samtidig med, at boet kun kan belastes af den samme fordring én gang. Det vil sige et eventuelt regreskrav fra en kautionist ikke vil være noget værd, og kautionisten vil ikke kunne indhente sit krav hos skyldneren. Akkorden berører ikke kreditorernes ret til at søge den fulde fordring inddrevet hos medskyldnere og kautionister, jf. KL § 191.

Forældelse afbrydes ved anmeldelse i tvangsakkord samt dennes afslutning, såfremt fordringen anerkendes under akkorden, jf. KL § 241.

MODREGNING

Kreditor kan bruge krav han/hun har på skyldneren til helt eller delvist at afslutte et gældsforhold. Af de væsentligste bestemmelser for modregning kan nævnes §§ 42-45. Ifølge § 163 finder reglerne om modregning tilsvarende anvendelse i tvangsakkord i §§ 42-45. På trods af at modregning principielt set kan være på de øvrige kreditoreres bekostning og et brud på lighedsprincippet, anderkendes modregning efter § 42. Stk. 1 i § 42 er kerneområdet for modregning, hvor modregningsadgangen er muligt, hvis begge krav er stiftet inden fristdagen.²⁹ For at have ret til modregning, skal betingelserne om gensidighed, udjævnighed, afviklingsmodenhed og retskraftig være opfyldt. Gensidighedskriteriet betyder, at fordringer skal bestå mellem de samme personer, og at de skal bestå i konkursøjeblikket. Modregning kan ikke benyttes, hvis fordringen er opstået efter konkursdekretets afsigelse. Med udjævnighed menes der, at ydelserne skal kunne udjævne hinanden. Består en fordring i et krav på varer (som skyldneren har betalt for), mens fordringen mod boet lyder på penge, er modregning udelukket. Er det den omvendte situation er modregning næppe udelukket, idet fordringen ikke umiddelbart er udjævnelige, men da fordringshaveren, når boet indtræder i aftalen, vil kunne kræve, at fordringen på varer omsættes til pengekrav, må modregningen kunne ske.³⁰ Afviklingsmodne henviser til, at forfaldstiden skal være kommet for modfordringen, og at frigørelsen skal være kommet for hovedfordringen.

Det følger af § 42, stk. 1, at hvis modfordringen er stiftet før akkordfristdagen, kan "benytte den til modregning med dens fulde beløb over for en fordring, som da tilkom skyldneren, medmindre modregning var udelukket på grund af fordringens beskaffenhed."³¹ Konkursmodregningsreglerne kan kun anvendes, hvis modkravet hører til blandt akkordkravene. Stk. 2 i samme paragraf foreskriver, at modregning mellem fordringer kan ske efter stk. 1, hvis begge fordringer er erhvervet efter fristdagen, men inden konkursdekretets afsigelse. Det vil sige, at man aldrig kan

²⁹ Von Eyben & Møgelvang-Hansen: "Kreditorforfølgning – materiel faged- og konkursret", s. 256-265.

³⁰ Anders Ørgaard: "Konkursret", side 201.

³¹ Konkursloven § 42, stk. 2.

modregne på tværs af fristedagen. Det følger endvidere af stk. 3, at en fordring på skyldneren, som er erhvervet fra tredjemand ved overdragelse eller retsforfølgning senere end tre måneder før fristedagen, kan ikke anvendes til modregning over for en fordring, som skyldneren havde, da den anden erhvervede sin fordring. "Det samme gælder, hvis erhvervelsen er sket tidligere og erhververen da indså eller burde indse, at skyldneren var insolvent." Endelig foreskriver stk. 4, at "modregning kan ikke ske, hvis skyldnerens krav mod fordringshaveren er erhvervet under sådanne omstændigheder, at erhvervelsen i forbindelse med modregning må sidestilles med en omstødelig betaling."

Som følger af § 43, at "de i § 98 nævnte efterstillede krav kan ikke benyttes til modregning, medmindre boet giver dækning for kravet."

§ 44 omhandler betingede fordringer og fastslår, at "er en fordring, som ellers kunne benyttes til modregning betinget, og er betingelsen ikke opfyldt, skal fordringshaveren indbetale sin skyld til boet. Opfyldes betingelsen senere, kan fordringshaveren som massekrav fordre udbetalt det beløb, der kunne have været afgjort ved modregning, hvis betingelsen havde været opfyldt. Er det ved boets opgørelse uvist, om betingelsen vil blive opfyldt, afsættes det fornødne beløb til dækning af fordringshaverens mulige krav, jf. § 147, stk. 2."

Endelig foreskriver § 45, at "overdrager boet en fordring, således at fordringshaveren derved mister adgang til modregning, skal boet erstatte ham det derved forvoldte tab."

OMSTØDELSE

Bestemmelserne vedrørende omstødelse har det formål at sikre, at skyldner, forud for en betalingsstandsning og konkurs, ikke foretager dispositioner, som forbedrer nogle kreditorers retsstilling frem for andre kreditorer. § 184 foreskriver, at reglerne om omstødelse i §§ 64-80 anvendes ved stadfæstelse af tvangsakkord, og dækning af en fordring, som ikke er berørt af akkorden, kan ikke omstødes, jf. stk. 2, hvilket naturligvis indebærer, at aftaler indgået efter åbning af akkordbehandling ikke kan omstødes.³²

§ 185, stk. 1 bestemmer, hvem der har kompetencen til at gøre et krav gældende, samt hvorledes det kan gøres gældende. Ifølge stk. 1 gøres krav på omstødelse gældende af fordringshaverne ved søgsmål, medmindre skifteretten bestemmer andet. Ifølge stk. 2 bortfalder en sikkerhedsret, der er omfattet af § 71, så snart stadfæstelsen af akkorden er endelig. §§ 186 og 187 indeholder bestemmelser om anlæggelse af omstødsessag.

Som udgangspunkt kan omstødelse "kun ramme skyldnerens svigagtige dispositioner".³³ Formålet med omstødelse er at give fordringshaverne den bedst mulige fyldestgørelse samt at kunne ramme forringende og forrykkende dispositioner, det vil sige en forringelse af kreditorernes

³² Henry Heiberg m.fl.: "Rekonstruktionsret", s. 276

³³ Anders Ørgaard: "Konkursret", s. 86

muligheder for at få deres krav hjem. Omstødelsesregler er subsidiære i forhold til ugyldighed og i forhold til kreditorerextinktions. Er der ikke foretaget de nødvendige sikringsakter, eksempelvis tinglysning af en ejendom, så er retten udsat for ekstinktion, jf. Tinglysningsloven § 1, stk. 2. Omstødes en disposition efter § 64-71, skal den begunstigede fralægge sig sin berigelse til boet, jf. § 75, stk. 1. Har den begunstigede fået udbytte af det modtagne, skal dette ligeledes tilsvares konkursboet, jf. § 75, stk. 2. Omstødes en disposition efter de subjektive omstødelsesregler i § 72 eller § 74, skal den begunstigede svare erstatning efter de almindelige erstatningsregler, jf. KL § 76. Hvis en af parterne forlanger det, skal omstødelse ske ved tilbagelevering af det modtagne, hvis dette er i behold, og det kan ske uden urimeligt værdispild, jf. § 77.

Efter § 64, stk. 1 kan gaver, som er fuldbyrdet senere end 6 måneder før fristdagen, omstødes. Fristen kan forlænges med 1 år, hvis skyldneren var eller blev insolvent ved fuldbyrdelsen, jf. § 64, stk. 2, 1. afsnit. Fristen forlænges til 2 år ved nærtstående, jf. KL § 64, stk. 2, 2. afsnit. "Ved gave forstås en disposition, der indebærer en formuefordel for modtageren, ..., og som fremtræder som en gavmildhedsakt."³⁴ Gaven anses for fuldbyrdet ifølge aftaleretten, når der afgivet et bindende løfte. En undtagelse til omstødelsesreglerne er for sædvanlige lejlighedsgaver, som ikke stod i misforhold til skyldnerens kår, jf. § 64, stk. 3. Sædvanlige lejlighedsgaver er julegaver, fødselsdagsgaver, mærkedag etc.

Det følger af § 65, stk. 1, at arveafkald på falden arv, det vil sige, arveafkald, der først meddeles, når arvelader er afgået ved døden, kan omstødes, såfremt arveafkaldet er senere end indtil 6 måneder før fristdagen, jf. § 65, stk. 1. Fristen forlænges til 2 år, hvis skyldneren var insolvent ved arveafkaldet, jf. § 65, stk. 2. Har skyldneren givet samtykke til, at arveladerens ægtefælle hensidder i uskiftet bo, er omstødelsen udelukket. Som udgangspunkt omfatter § 65 både legal arv og testamentsarv, men afkald på testamentsarv er af en så personlig art, at kun arvingen, altså skyldneren selv kan tage stilling til, om den skal afslås. Arveafkald på forventet arv kan derimod ikke omstødes.

Har skyldnere betalt urimeligt arbejdsvederlag eller pension til nærtstående senere end 6 måneder før fristdagen, som åbenbart overstiger værdien af det udførte arbejde og virksomhedens indtægter, og det i øvrigt må anses for rimeligt at omstøde, kan dette ske for det overskydende beløb, jf. § 66, stk. 1. Fristen forlænges til 2 år, hvis skyldneren var eller blev insolvent ved fuldbyrdelsen, jf. KL § 66, stk. 2. Hertil skal det nævnes, at et proformaansættelsesforhold er det samme med camoufleret gave og kan omstødes efter § 64, og har en nærtstående udført en vist arbejde, vil en urimelig høj løn være en delvis gave og kan herved omstødes efter § 64.

Ved betaling af gæld skelnes der mellem betaling af gæld og sikkerhedsstillelser, idet det omstødes henholdsvis efter § 67 og § 70. Omstødelse efter § 67 anvendes, når fordringshaveren

³⁴ Anders Ørgaard: "Konkursret", s. 96

afskriver på gælden ved skyldnerens betaling. Betaling af gæld foretaget senere end 3 måneder før fristdagen, kan i medfør af KL § 67, stk. 1 omstødes, såfremt 1) betalingen er sket med usædvanlige betalingsmidler. Det vil sige, hvor fordringshaveren til opfyldelse har indvilliget i at modtage en ydelse, der ikke svarer til fordringens indhold.³⁵ Det er eksempelvis betaling med andet end penge, hvor skyldner og fordringshaver ikke tidligere har anvendt betaling med andet end penge, 2) Betalingen finder sted før normal forfaldstid, jf. § 67 samt Højesteretsafgørelse U 1999.1587. Eksempelvis kan indfrielse af et lån, der ellers skulle have været afdraget over en længere periode, må § 67 i almindelighed kunne anvendes, jf. U 1951.898. En undtagelse er dog, hvis lånet var ualmindeligt højt forrentet, og derfor vælger skyldneren at indfri lånet, eller 3) betalingen er foretaget med beløb, der afgørende har forringet skyldnerens betalingsevne. Beløbet skal være af en sådan størrelse, at det uden tvivl har forringet skyldnerens muligheder for at drive virksomheden videre. Betaler man én kreditor til fordel for de andre og dermed ødelægger sin likviditetsstyring, således de andre fordringshavere ikke kan blive fyldestgjort, kan dispositionen omstødes. Reglen er en objektiv regel og kræver således ikke ond tro hos modtageren. Omstødelse vil kunne ske, selv om det kan bevises, at skyldneren var solvent, da dispositionen eller udlægget blev foretaget. Fristen forlænges til 2 år over for nærtstående, hvis skyldneren var eller blev insolvent ved betalingen, jf. § 67, stk. 2.

Omstødsreglen i § 70 omfatter "Panteret eller anden sikkerhedsret, som er tilsagt fordringshaveren ved gældens stiftelse, eller som ikke er sikret mod retsforfølgning uden unødigt ophold efter gældens stiftelse."³⁶ Betingelser for omstødelse efter § 70 er:

- ◆ Sikkerheden skal være stillet inden for omstødsfristen. Her er tidspunktet for sikringsakten afgørendeanden sikkerhedsret, som ikke er tilsagt fordringshaveren ved gældens stiftelse.
- ◆ Skyldneren skal ved aftale have givet kreditor sikkerhed i form af pant eller lignende i aktiver, der tilhører skyldneren.
- ◆ Når bovenstående betingelser er opfyldt, omstødes dispositionen dels, når sikkerheden ikke var tilsagt skyldneren ved stiftelse af gælden og, dels når sikringsakten ikke blev iagttaget uden unødigt ophold efter gældens stiftelse.³⁷

Pant i forbindelse med stiftelse af gæld kan kun omstødes, hvis pantet ikke er sikret mod retsforfølgelse uden ugrundet ophold og såfremt sikringsakten er foretaget senere end 3 måneder før fristdagen, jf. § 70, stk. 1. Det er således muligt at opnå uomstødeligt pant for samtidig gæld umiddelbart før en konkurs, blot sikringsakten foretages uden ugrundet ophold herefter. For nærtstående forlænges fristen med 2 år, jf. § 70, stk. 2.

³⁵ Anders Ørgaard: "Konkursret", s. 107

³⁶ Konkursloven § 70

³⁷ Von Eyben & Møgelvang-Hansen: "Kreditorforfølgning – materiel faged- og konkursret", s. 329-332.

Pant for gammel gæld kan omstødes såfremt blot sikringsakten er foretaget senere end 3 måneder før fristdagen, jf. § 70, stk. 1. for nærtstående – 2 år, jf. § 70, stk. 2, hvis skyldneren var eller blev insolvent ved pantsætningen.

Tinglysningslovens § 47 d, i fordringer, som er stiftet senere end 3 måneder før fristdagen, men efter gældens stiftelse, kan omstødes, jf. § 70, stk. 1, 2. pkt. Fristen forlænges til 2 år over for nærtstående, hvis skyldneren var eller blev insolvent ved pantsætningen, jf. § 70, stk. 2.

Et virksomhedspant, jf. Tinglysningslovens § 47 c, der er tinglyst senest 3 måneder før fristdagen, kan ikke omstødes efter KL § 70, stk. 1, jf. KL § 70, stk. 3.

GENSIDIGT BEBYRDENDE AFTALER

Der ingen direkte regulering af gensidigt bebyrdende aftaler ved anmeldt betalingsstandsning eller tvangsakkord i konkursloven. § 58, stk. 2 kan dog anvendes som grundlag, og ifølge denne bestemmelse ”kan medkontrahenten kun hæve en aftale, hvis den pågældende efter dets bestående retsforhold, det vil sige bortset fra konkursen, havde adgang hertil.”³⁸

Ved betalingsstandsning og tvangsakkorder er der som udgangspunkt ingen ændringer i de pågældende rettigheder og forpligtelser i gensidigt forpligtende aftale, og de fortsætter som tidligere. En rekonstruktion kan dog give anledning til overvejelser hos medkontrahenten, idet der kan sås tvivl om skyldnerens mulighed for at opfylde den foreliggende aftale. I tilfælde af konkurs tages der højde for denne usikkerhed og dermed mulighed for debitorskifte, idet konkursboet er berettiget til at indtræde i de gensidigt bebyrdende aftaler, jf. § 55, stk. 1.

PROBLEMER MED DE GAMLE REKONSTRUKTIONSREGLER

Den hidtidige insolvenslovgivning er ofte blevet kritiseret for ikke at være tilstrækkelig for at kunne understøtte en videreførelse af insolvente eller virksomheder som er levedygtige men livstruende. Samtidig fremmer lovgivningen egentlig ikke kreditorernes aktive deltagelse i en rekonstruktionsproces, eftersom deres indflydelse på processen er begrænset.

Lovgivningen er blevet kritiseret for ikke i tilstrækkeligt omfang at understøtte en videreførelse af virksomheder, som kunne være reddet fra en konkurs. Det er et behov for en større varetagelse af kreditorernes interesser i form af videreførelse af virksomheder frem for en konkurs, samt et behov for et regelsæt der sikrer, at rekonstruktionsprocessen ikke igangsættes for sent. Eftersom den tidligere lov ikke kan opfylde disse behov, er der påkrævet nye regelsæt, der kan danne de rette rammer for at fremme en rekonstruktion, hvilket den tidligere lov ikke menes gøre.

Udover den tidligere lovs utilstrækkelighed til at understøtte en rekonstruktion, er der en række andre udvalgte problemstillinger med den tidligere konkurslov, som både er en hindring for rekonstruktion og en hindring for kreditorernes indflydelse og dermed forringet retsstilling.

³⁸ Konkursrådets Betænkning nr. 1512/2009, s. 207

Som det første er konkursrytteri et stort problem, som forårsager store samfundsmæssige tab og store tab for de kreditorer, som ikke får deres tilgodehavender ind. Konkursrytteri er bevidst misbrug af den begrænsede hæftelse i kapital selskaber for gennem en konkurs at befri en virksomhed for gæld for derefter at videreføre den samme virksomhed i et nyt selskab. Hvis det ved en selskabsstiftelse har været planlagt senere at begå konkursrytteri, er det strafbart som bedrageri over for kreditorerne. At sælge en virksomheds aktiver inden en konkurs til underpriser til et nyt selskab kan være strafbart som skyldnersvig. Man kan spekulere i at gå konkurs, hvilket sætter en række kreditorer i alvorlige økonomiske problemer. I den nuværende lovgivning er der mulighed for at få frataget retten til at drive virksomhed. Straffeloven § 78, stk. 2 foreskriver, at den "der er dømt for strafbart forhold, kan udelukkes fra at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, såfremt det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller hvervet."³⁹ § 79 foreskriver endvidere, at personer der udøver virksomhed under § 78, stk. 2, kan ved dom fratages retten til at udøve den pågældende virksomhed. Den nuværende lovgivning sanktioneres dermed kun specifikke erhverv fra at udøve virksomhed ved strafbare hændelser.

Konkursrådet er ved at udarbejde en række anbefalinger for at reducere konkursrytteri og for at vurdere, hvilke muligheder der er for at straffe konkursryttere, uden at det går ud over almindelige forretningsfolk, som går konkurs. Et forslag kunne være, at skifteretten gives beføjelser i forbindelse med konkursbehandling til at indføre karantæne for virksomhedsejere, der har været indblandet i to konkurser inden for en nærmere defineret periode. Det er dog til debat, om sådanne ændringer vil reducere problemerne med konkursryttere, idet mange af de selskaber, hvori konkursrytteri er set, ofte opløses af Erhvervs- og selskabsstyrelsen. Det kan ligeledes diskuteres, at de tidligere lempelser af administrative byrder og kontroller giver konkursrytterne bedre friløb, og det kan argumenteres for, at revisionspligten for mindre virksomheder genindtrædes samt en fremrykkelse af virksomhedernes første regnskab, kan bidrage til at komme konkursrytterne til livs og de samfundsøkonomiske tab dermed formindskes.⁴⁰ Endvidere bør det overvejes, om ikke Erhvervs- og Selskabsstyrelsen systematisk skulle kontrollere de fremsendte regnskaber, og ikke blot tjekke dem ved stikprøvekontrol.⁴¹

Lektor på Institut for Regnskab og Revision ved Copenhagen Business School, Kim Klarskov Jeppesen vurderer dog, at det kan blive meget svært at lovgive sig ud af konkursrytteri: "For det første er det meget svært at finde ud af, hvad konkursrytteri overhovedet er. For det andet er det vanskeligt at vurdere, hvilken person der står bag konkursrytteriet. Man kan jo altid bruge sin ægtefælle som stråmand."⁴² Det er ligeledes vigtigt, at der er retssikkerhed for personer, der

³⁹ Lasse Iadefoged: "Konkursryttere skal i karantæne", i Børsen 07.10.2010

⁴⁰ Rasmus Philip Rask: "Vil regeringen virkelig konkursrytterne til livs", i Børsen 26.07.2010

⁴¹ Rasmus Philip Rask: "Vil regeringen virkelig konkursrytterne til livs", i Børsen 26.07.2010

⁴² TV2 Nyhederne: <http://nyhederne.tv2.dk/article/21075456/>, 16. marts 2009

indtræder i ledelsen af en kriseramet virksomhed, idet det vil være med til at forebygge antallet af konkurser samt ikke at demotivere iværksættere til at starte virksomheder.⁴³

Konkursrytteri koster samfundet mange penge både i form af tab af arbejdspladser og tab af ressourcer. Samtidig forårsager konkursryttere store tab for kreditorerne, eftersom de ikke kan få deres fordringer hjem.

En anden problemstilling i den tidligere lov, er at incitamentet til at indgå i akkordforhandlinger med en nødlidende virksomhed er lav. § 161 foreskriver, at ved tvangsakkord skal der forekomme en minimumsdividende på 10 pct. Den var tidligere 25 pct., men Statens støtte til iværksættere førte til redueringen. En dividende på 10 pct. svarer ofte til den dividende en kreditor vil modtage som dividende i et konkursbo. Der kan derfor ikke være den store motivation blandt kreditorerne at indgå aftale om akkord, når en konkursdividende kan forvente at være på samme niveau. Endvidere hvis en tvangsakkord bliver misligholdt, og skyldneren går konkurs og der pludselig er opgangstider, og dividenden bliver forøget, vil kreditorerne i gældsakkorden stadig kun modtage en dividende på 10 pct.

NYE REKONSTRUKTIONSREGLER

Formålet med de nye rekonstruktionsregler er at forbedre mulighederne for videreførelsen af levedygtige insolvente virksomheder, samtidig med at kreditorernes interesser bliver varetaget. Rekonstruktion af den nødlidende virksomhed skal tilpasses den enkelte virksomhed, men lovændringen skal danne et fornuftigt juridisk fundament med det formål at opnå hensigtsmæssige ordninger med kreditorerne, og at bestræbelserne på en rekonstruktion ikke igangsættes for sent.⁴⁴

Rekonstruktionen skal indebære en rekonstruktionsbehandling, som enten skal føre til, at virksomheden bliver solvent og opnår gældsakkord, virksomheden bliver salgsbar, eller at virksomheden forbliver insolvent og overgår til konkursbehandling. Ifølge KL § 10 skal en rekonstruktion indeholde føre til enten/eller en tvangsakkord, jf. § 10a eller en virksomhedsoverdragelse, jf. § 10b. En tvangsakkord kan betyde en procentvis nedsættelse af gælden, et bortfald af gælden til kreditorerne eller en betalingsudsættelse, jf. § 10 a. Der er dog en række undtagelser for, hvad gældsakkord kan omfatte, jf. KL § 10 a, stk. 2, herunder fordringer der er modtager efter skifterettens modtagelse af et rekonstruktionsforslag, pantefordringer, hvor pantet er tilstrækkeligt sikret, fordringer der har fortrin frem for almindelige fordringer i tilfælde af konkurs, samt fordringer af et mindre beløb. Tvangsakkorden frigør skyldneren for den del af gælden, som der ikke overtages ved akkorden, og akkorden er bindende for alle fordringshavere, også dem som ikke har tilsluttet sig ordningen, jf. § 14, stk. 2.

⁴³ ⁴³ Lasse Ladefoged: "Konkursryttere skal i karantæne", i Børsen 07.10.2010

⁴⁴ Konkursrådet, "Betænkning om rekonstruktion mv.", kap. 5, s. 55.

Virksomhedsoverdragelse kan indeholde en hel eller delvis virksomhedsoverdragelse af skyldnerens virksomhed. Det er en betingelse, at erhververen bliver ejer af virksomheden. Er virksomhedsoverdragelsen stadfæstet på grundlag af et rekonstruktionsforslag, kan den ikke omstødes, jf. § 14 c. Gensidigt bebyrdende aftaler, der er videreført efter § 12 o, ”overgår skyldnerens rettigheder og forpligtelser efter aftalen til erhververen af virksomheden, medmindre andet følger af retsforholdets beskaffenhed”.⁴⁵ Arbejdsaftaler videreføres efter loven om virksomhedsoverdragelse.

INDGIVELSE AF BEGÆRING OM REKONSTRUKTION

Skifteretten afgør om en virksomhed skal under rekonstruktionsbehandling. En forudsætning for rekonstruktionsbehandling er, at virksomheden er insolvent, jf. KL §§ 17 og 18, samt at der foreligger en individuel, væsentlig interesse i rekonstruktionen, jf. § 20.

Både den insolvente skyldner selv eller skyldnerens kreditorer (fordringshavere) kan tage initiativ til en rekonstruktion, jf. § 11. Fordringshaverne kan indgive begæring om rekonstruktionsbehandling, når de har en retlig interesse i rekonstruktion, og begæringen dermed har et fornuftigt og rimeligt formål. Fordringshaverne kan derimod ikke indgive begæring om rekonstruktionsbehandling, hvis den relevante fordring er sikret med et betryggende pant eller lignende, stillet af skyldneren selv.⁴⁶ Rekonstruktionsbehandlingen kan kun igangsættes, hvis skyldneren anses for at være illikvid, det vil sige, at skyldneren ikke er i stand til at betale sine regninger som de forfalder eller har i fremtiden mulighed for at betale dem.⁴⁷ Dette gælder både, når det er fordringshaveren der indgiver en begæring om rekonstruktion, eller det er skyldneren selv.

Skyldnerens indgivelse af begæring om rekonstruktion kan være på baggrund af de tidligere nævnte indikationer på kriseramte virksomheder, jf. kapitel 2, og en antagelse om, at virksomheden er insolvent. Hvis begæringen om konkursbehandling er indgivet af skyldneren, kan skifteretten straks indlede konkursbehandlingen, jf. KL § 11, stk. 3. Det samme gør sig gældende ved kreditorbegæring som skyldneren har tiltrådt, medmindre skifteretten finder grundlag for andet. Konkursrådet anbefalede, at reglerne for sikkerhedsstillelse skal sikre et incitament hos rekonstruktøren at ophæve rekonstruktionen, hvis skyldnerens økonomi er så dårlig, at en rekonstruktion ikke anses for muligt.⁴⁸ En undtagelse er dog i tilknytning til sikkerhedsstillelse er, at begæringen om rekonstruktion er indgivet af en fordringshaver, og skyldneren ikke samtykker i begæringen. I dette tilfælde hæfter fordringshaveren for sikkerhedsstillelsen, dog ikke hvis omkostningerne kan dækkes af skyldnerens midler.⁴⁹

⁴⁵ KL § 14 c, stk. 2.

⁴⁶ Konkursrådet, ”Betænkning om rekonstruktion mv.”, Kap. 6, s. 70.

⁴⁷ Konkursloven § 11, der henviser til KL § 17, stk. 2 og § 18.

⁴⁸ Konkursrådet, ”Betænkning om rekonstruktion mv.”, s. 101.

⁴⁹ KL § 11 a, stk. 4

Begæringen skal indeholde et forslag til en rekonstruktør og en tillidsmand, samt en villigheds- og habilitetserklæring på rekonstruktøren og tillidsmanden. Derudover skal der foreligge en karantæneerklæring fra tillidsmanden, jf. § 11, stk. 2. Foreligger dette ikke, kan begæringen ikke godkendes og kan dermed ikke danne et frisdagsgrundlag.⁵⁰

Når begæringen om rekonstruktionsbehandling er indgivet af en kreditor, kan skifteretten indlede rekonstruktionsbehandlingen straks, hvis skyldneren har samtykket i begæringen, KL § 11, stk. 4. Kreditoren kan ved aktiv deltagelse i rekonstruktionsprocessen være med til at sikre værdierne i en insolvent virksomhed. Et kapitalselskab kan uden samtykke fra selskabets ledelse underkastes rekonstruktionsbehandling, hvis fordringshaverne vedtager dette. Der vil her være Skifterettens kompetence til at beslutte, om en rekonstruktionsbehandling skal beskikke en rekonstruktør og en tillidsmand for skyldneren. Indledes rekonstruktionsbehandling på begæring af en fordringshaver, og ledelsen af selskabet ikke har samtykket i begæringen, skal fordringshaveren stille sikkerhed for omkostninger ved rekonstruktionsbehandlingen, jf. KL § 11 a, stk. 4.

Konkurslovens § 11 a, stk. 4-7 foreskriver reglerne om sikkerhedsstillelse for omkostningerne ved rekonstruktionen og en eventuel konkurs. Samtykker skyldneren ikke i begæringen, skal kreditoren, som har indgivet begæringen stille sikkerhed for de omkostninger, der er forbundet med det arbejde som rekonstruktøren og tillidsmanden udfører i forbindelse med rekonstruktion af skyldners virksomhed. Skifteretten skal stille en sikkerhed på kr. 30.000, og kreditors hæftelse er begrænset til den stillede sikkerhed og bliver kun opkrævet i tilfælde af, at skyldnerens midler ikke kan dække honoraret. Vurderer rekonstruktøren, at den stillede sikkerhedsstillelse ikke er tilstrækkelig, kan skifteretten bestemme, at der skal stilles yderligere sikkerhed.

Har fordringshaver fremsat en begæring, og skyldneren ikke har samtykket i denne, bør skyldneren indkaldes til et møde i skifteretten, hvor begæringen behandles.⁵¹ Her bliver skyldneren informeret om den indkomne begæring samt skyldnerens retsstilling på baggrund af begæringen. Samtykker skyldneren på mødet i begæringen, kan skifteretten indlede rekonstruktionsbehandlingen, jf. § 11, stk. 4, 2. pkt. Er skyldneren ikke enig i begæringen, behandles begæringen i stedet for som en konkurs, jf. § 11, stk. 5, 1. pkt. Har skifteretten først igangsat rekonstruktionsprocessen, kan begæringen ikke tilbagekaldes.

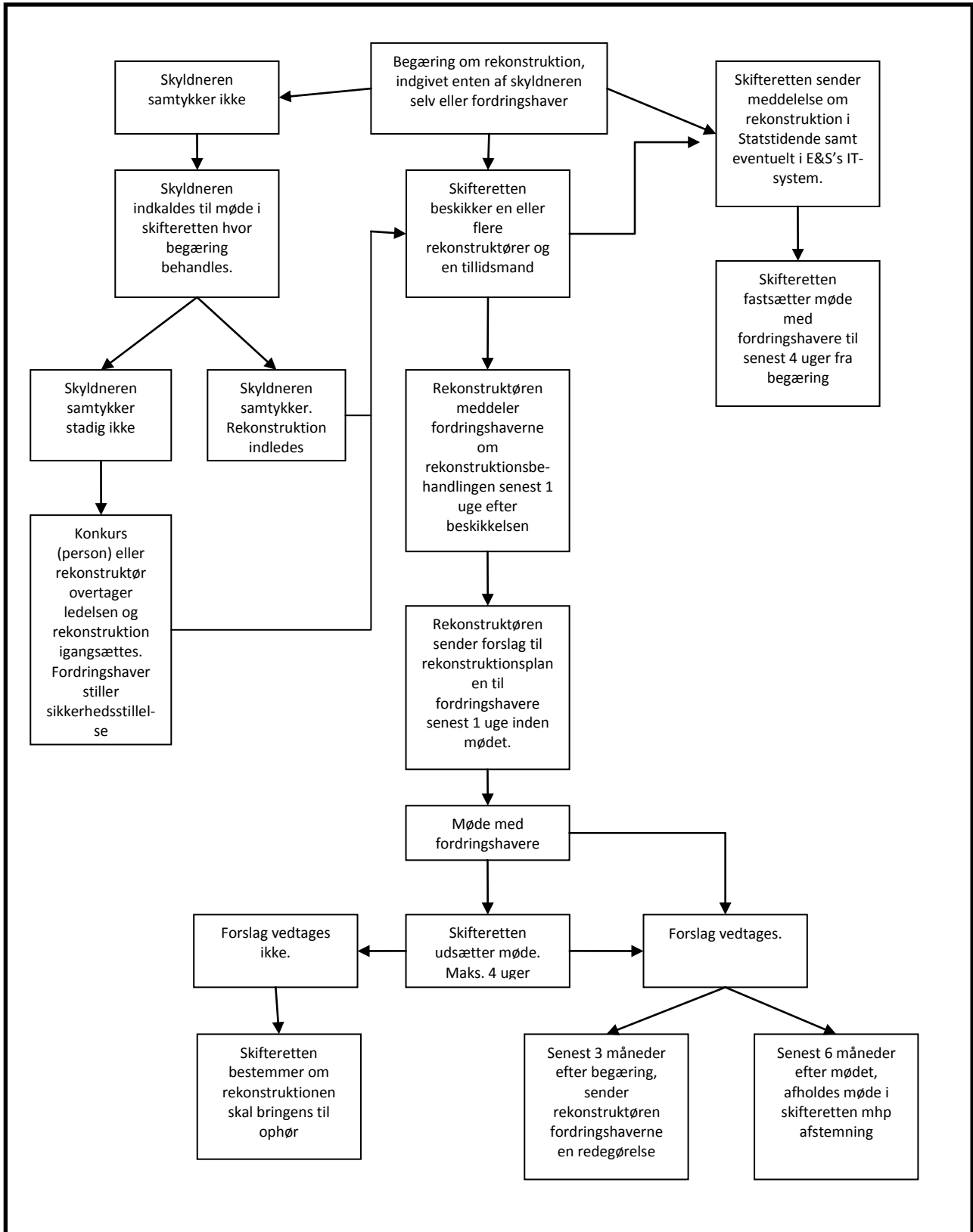
Fordelen med at tillade, at fordringshaveren kan begære rekonstruktionsbehandling er, at fordringshaverens begæring kan få rekonstruktionen iværksat i tide, inden virksomheden er så nødlidende, at en rekonstruktion næsten er umulig. Dette vil medføre, at flere levedygtige virksomheder videreføres til gavn for såvel skyldnere som fordringshavere. Som tidligere nævnt, vil en fordringshavers begæring om rekonstruktion ofte komme på baggrund af manglende betalinger fra skyldnerens side. Fordringshaver vil ligeledes have mulighed for at lægge pres på

⁵⁰ Heiberg: "Rekonstruktion", s. 18

⁵¹ Konkursrådet, "Betænkning om rekonstruktion mv.", s. 77.

skyldneren, både til at betale sit udestående, hvis muligt, eller skyldneren selv indgiver begæring om rekonstruktion. Ulempen ved at give fordringshavere retten til at indgive begæring om betalingsstandsning, er at det i visse tilfælde kan være demotiverende for skyldneren at deltage aktivt i forløbet. En succesrig rekonstruktion afhænger ofte af skyldnerens aktive deltagelse.

Skitseret ser rekonstruktionsforløbet således ud:

Tabel 2: REKONSTRUKTIONSPROCESSEN

REKONSTRUKTØRENS, TILLIDSMANDENS OG SKIFTERETTENS ROLLE

Ifølge KL § 11 a skal skifteretten beskikke ved indledningen af rekonstruktionsbehandlingen en eller flere rekonstruktører og en regnskabskyndig tillidsmand for skyldneren. Forslag til en rekonstruktør og tillidsmand kan fremkomme sammen med begæringen. Skifteretten er dog ikke bundet af valget af rekonstruktør og tillidsmand som fremkommer med forslaget, jf. KL § 11 a. Skifteretten fastsætter en mødedato for fordringshaverne, som annonceret i Statstidende og afholdes senest 4 uger efter rekonstruktionsbehandlingsbegyndelse, jf. § 11 a, stk. 2.

REKONSTRUKTØRENS ROLLE

Ved indledningen af rekonstruktionen, skal rekonstruktøren som det første vurdere, om den pågældende virksomhed er levedygtig, når der ses bort fra de likviditetsmæssige vanskeligheder. Rekonstruktøren skal søge at reducere udgifterne i skyldnerens virksomhed til det absolutte minimum. Dog skal rekonstruktøren ikke undgå investeringer, der er nødvendige for skyldnerens virksomhed for at opnå en succesfuld turn-around.⁵²

Der lægges op til, at hvervet som rekonstruktør skal varetages af en faglig kyndig person med ledelsesmæssig erfaring i nødlidende virksomheder, og som kan sikre overblik og stabilitet i virksomheden. Rekonstruktøren skal have kendskab til konkursloven men også virksomhedsledelse og overdragelse. Det vil sige, at ved valg af rekonstruktør lægges der vægt på pågældendes kompetencer og erfaring. Konkursrådet anbefaler, at rekonstruktøren skal være advokat, og tillidsmanden skal være revisor, men dette er ikke lovbestemt.⁵³ Rekonstruktøren må ikke være nærtstående til skyldnerens virksomhed og skal undgå en personlig interessekonflikt og inhabilitet. Skifteretten skal som udgangspunkt efterleve skyldnerens forslag til rekonstruktør, hvis vedkommende opfylder ovenstående betingelser. Rekonstruktøren kan afsættes af skifteretten under særlige omstændigheder, jf. § 11 g.

Senest 1 uge efter beskikkelsen, skal rekonstruktøren sende en meddelelse til samtlige fordringshavere og skifteretten. Meddelelsen skal indeholde skyldnerens seneste årsrapport, oplysninger om de vigtigste aktiver og passiver, oplysninger om skyldnerens regnskabsføring, årsagen og formålet med rekonstruktionen samt angivelse af møde med fordringshaverne, jf. KL § 11 b.

Rekonstruktøren - i samarbejde med skyldneren - undersøger mulighederne for en rekonstruktion. Inden kreditormødet, også kaldt 4-ugers mødet, skal rekonstruktøren have udarbejdet et forslag til en rekonstruktionsplan, der skal danne rammen for det endelige rekonstruktionsforslag, som sendes til fordringshaverne senest 1 uge før mødet med fordringshaverne, jf. § 11 b. Skyldneren er forpligtet til at møde op, idet det modsatte fald ville betyde rekonstruktionens ophør, og

⁵² Konkursrådet, "Betænkning om rekonstruktion mv.", s. 88.

⁵³ Konkursrådet, "Betænkning om rekonstruktion mv.", s. 91.

skyldneren vil overgå til konkurserklæring, eller rekonstruktøren indtræder i ledelsen af virksomheden.

Forslaget til rekonstruktionsplanen skal blandt andet indeholde, hvilke type rekonstruktion der sigtes efter (tvangsakkord eller virksomhedsoverdragelse), skyldnerens balance og oplysninger om eventuelle mangler ved den seneste årsrapport. Rekonstruktøren og tillidsmanden skal ligeledes vurdere om de skønner, at rekonstruktionsbehandlingen er gennemførlig. Rekonstruktionsforslaget er en vigtig informationskilde for fordringshaverne i relation til den efterfølgende afstemning. Forslaget skal indeholde en redegørelse af den foreslåede rekonstruktion af skyldnerens virksomhed, herunder en grundig gennemgang af skyldnerens forretningsførelser og regnskabsvæsen, om der anses at foreligge dispositioner, der kan omstødes, samt skyldnerens balance pr. rekonstruktionsindledningsdagen. Derudover skal rekonstruktionsforslaget også indeholde eventuelle strafbare forhold i skyldnerens virksomhed samt at rekonstruktøren og tillidsmanden skal redegøre for, at de angivne forhold i forslaget anses for rigtige og fyldestgørende, og om fordringshaverne kan forvente en passende dividende.⁵⁴ Forslaget skal tiltrædes af skyldneren.

Forslaget til rekonstruktionen kan ændres på mødet med fordringshaverne, jf. § 11 e, stk. 2, 2. pkt. I henhold til KL § 11 e vedtages rekonstruktionsplanen ikke, hvis et flertal af fordringshaverne stemmer imod, og disse repræsenterer mindst 25 pct. af det samlede kendte skyldige beløb. Omvendt vedtages forslaget, hvis flertallet stemmer for, og repræsenterer mindst 25 pct. af den samlede gæld, dog med undtagelse af § 13 d, stk. 3, som foreskriver, at skyldnerens nærtstående ikke har stemmeret. Under særlige forhold kan drøftelsen af forslaget til rekonstruktionsplanen udsættes til et senere møde, dog ikke hvis fordringshaverne stemmer imod, og deres stemmer repræsenterer mindst 25 pct. af det samlede kendte beløb, jf. KL § 11 e, stk. 5.

Rekonstruktøren skal sende fordringshaverne en redegørelse for hidtidig behandling senest 3 måneder efter rekonstruktionens indledning, som skal indeholde en redegørelse for alle væsentlige forhold i rekonstruktionsbehandlingen, samt et resultat af en eventuel fortsat drift af skyldnerens virksomhed, jf. § 11 f.

Senest 6 måneder efter mødet med fordringshaverne, skal der holdes møde i skifteretten for at stemme om rekonstruktionsforslaget. Rekonstruktionsforslaget samt diverse materiale, jf. § 13 b, skal sendes til fordringshaverne, og en bekendtgørelse offentliggøres i Statstidende, jf. § 13. Ifølge § 13 a kan skifteretten forlænge fristen i § 13 med maks. 2 måneder ad gangen, og dog ikke mere en 4 måneder, hvis skyldneren, med rekonstruktørens samtykke, ansøger herom og hvis fordringshaverne anmoder om det.

⁵⁴ § 11 c.

Rekonstruktionsforslaget er vedtaget, når et flertal af de fremmødte fordringshavere har stemt for forslaget under de nærmere bestemmelser i § 13 d.

Skifteretten skal stadfæste rekonstruktionsforslaget. En nægtelse af stadfæstelsen kan være begrundet med, at der er observeret fejl og ufuldstændighed ved fremgangsmåden under rekonstruktionsbehandlingen, som kan have påvirket afstemningen, enkelte fordringshavere er blevet begunstiget uden for rekonstruktionen for at påvirke afstemningen, rekonstruktionsforslaget står i misforhold til skyldnerens økonomiske stilling mv., jf. KL § 13 e, stk. 3, 1-3 pkt.

I tilfælde af, at rekonstruktionsforslaget forkastes eller nægtes stadfæstelse ophører rekonstruktionsbehandlingen. Ligeledes stadfæster skifteretten forslaget, ophører som udgangspunkt rekonstruktionsbehandlingen, jf. § 13 f. Skifteretten kan betinge stadfæstelsen af rekonstruktionsforslaget, jf. § 13e, stk. 6, ved at lade skyldneren undergive sig tilsyn, hvor skifteretten vil give skyldneren særlige anvisninger, og bringer skyldneren fordringshavernes ret i fare, skal tilsynet indberette dette til skifteretten.

TILLIDSMANDENS ROLLE

Tillidsmanden skal bistå skyldneren og rekonstruktøren med regnskabskyndig kompetence i forbindelse med rekonstruktionsarbejdet, f.eks. vurderingsopgaver, regnskab mv. Tillidsmanden skal ses som en supplerer til rekonstruktøren, da denne ikke som udgangspunkt har regnskabsmæssig erfaring, eller opgaven for rekonstruktøren er af regnskabsmæssig karakter. Ligesom rekonstruktøren, skal tillidsmanden være fuldstændig uafhængig af skyldnerens virksomhed. Ifølge § 238, stk. 5 er der en karantæneperiode på 2 år mellem den periode, hvor hvervet som tillidsmand træder i kraft og den periode, hvor personen har påtaget sig hvervet som skyldnerens revisor eller fungeret som skyldnerens rådgiver.

Skifteretten har mulighed for at afsætte tillidsmanden og rekonstruktøren til enhver tid, hvis det viser sig, at de ikke er fuldstændige upartiske eller de ikke viser sig egnet til opgaven. Det skal dog pointeres at en eventuel afsættelse vil forhindre rekonstruktionen, så det bør kun foregå ekstremt sjældent.⁵⁵

Under tidligere lovgivning om betalingsstandsning og tvangsakkord skulle udgifterne hertil betales af skyldneren. Indgives en begæring fra en fordringshaver, skal denne kunne stille sikkerhed for afholdelse af udgifterne.

SKIFTERETTENS ROLLE

Skifterettens rolle er begrænset til den absolutte nødvendige indblanding i rekonstruktionen, idet det vægtes, at fordringshavere og rekonstruktøren har de afgørende roller. Der er dog et behov for, at skifteretten har kompetence til at ophøre rekonstruktionen, hvis rekonstruktøren ikke

⁵⁵ Konkursrådet, "Betænkning om rekonstruktion mv.", s. 97-98.

overholder de gældende frister, hvis forslaget til rekonstruktionsplan ikke blev vedtaget af fordringshaverne, hvis fristerne for afstemning om rekonstruktionsforslaget ikke overholdes, eller hvis skyldneren udebliver fra mødes om afstemning af rekonstruktionsforslaget, medmindre rekonstruktøren er indsat som ledelse i virksomheden.⁵⁶ Endvidere bestemmer § 15 en række andre tilfælde, hvor skifteretten kan bringe rekonstruktionen til ophør, herunder skyldnerens manglende insolvens eller manglende loyalitet, fordringshaverne formår ikke at stille den nødvendige sikkerhed i forbindelse med rekonstruktionen og i tilfælde af, at skifteretten anser rekonstruktionen som udsigtsløs, det vil sige, at det er "åbenbart, at behandlingen ikke vil kunne føre til en rekonstruktion af virksomheden".⁵⁷

Møder skyldneren ikke op til mødet med fordringshaverne uden begrundet fravær, kan skifteretten bestemme, om rekonstruktøren skal overtage ledelsen af virksomheden.

Det bestræbes, at skifteretten skal have en mere aktiv rolle. Det synes at være en umulig opgave at kunne forhåndsafvise begæring i tilfælde, at en rekonstruktion ikke er mulig. Skifterettens funktion bør være at vurdere om skyldneren er insolvent, og at fordringshaveren har et krav på skyldneren. Skifteretten bør ikke foretage yderligere analyse af, om skyldneren er berettiget til at undergå rekonstruktionsbehandling. Dette er mest relevant ved fordringshaver begæring, hvorimod er begæringen indgivet på skyldnerens initiativ, behøver skifteretten ikke umiddelbart efterprøve kravene om, at skyldneren er insolvent.

Skifteretten har kompetence til at afsætte en rekonstruktør, jf. § 11 g, stk. 1, hvis særlige grunde taler for det, og kan ske ved egen drift samt ved efter begæring fra skyldneren eller en kreditor.⁵⁸

KREDITORERNES ROLLE

Det er væsentlig for rekonstruktionens forløb og for fordringshavernes forbedret retsstilling, at de har mulighed for at udøve en væsentlig og direkte indflydelse på det konkrete rekonstruktionsforløb, samt de bør løbende underrettes om forløbet af rekonstruktionsbehandlingen. I tilfælde af at fordringshaveren indgiver begæring om rekonstruktionsbehandling, får fordringshaveren mulighed for at være medbestemmende i valget om rekonstruktøren og tillidsmanden, hvorimod er det rekonstruktionsbehandlingen på skyldnerens initiativ, kan fordringshaveren have indflydelse på valget efter rekonstruktionens indledning.

Ønsker fordringshaverne, at rekonstruktøren skal overtage ledelsen af skyldnerens virksomhed, kan dette lade sig gøre ifølge § 12 a, hvis "rekonstruktør eller fordringshavere, der tilsammen repræsenterer mere ned 25 pct. af det samlede kendte beløb,..., medmindre skyldneren er en fysisk person eller en sammenslutning, hvori mindst en af deltagerne hæfter personligt og direkte

⁵⁶ Konkursrådet: "Betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.", s. 126-127.

⁵⁷ Konkursrådet: "Betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.", s. 127-128, samt § 15

⁵⁸ Heiberg: "Rekonstruktion", s. 24

for sammenslutningens forpligtelser”.⁵⁹ § 12 b foreskriver endvidere, at rekonstruktøren kan overtage ledelsen, ”hvis der er fare for, at den nuværende ledelse vil råde til skade for fordringshaverne”.⁶⁰ Rekonstruktøren, ved indtrædelse i ledelsen, har ledelsens rettigheder og pligter efter selskabsloven, herunder bestemmelserne om ledelsens pligt til at underrette generalforsamlingen om et eventuelt kapitaltab, jf. selskabsloven § 119, pligt til at aflægge årsrapport samt ret til at deltage på generalforsamlinger og ret til at underskrive revisionsprotokollen efter selskabsloven § 129, mv.⁶¹ Endvidere bør rekonstruktøren ved indtrædelse i ledelsen straks informere fordringshaverne om denne beslutning. Formålet med at lade rekonstruktøren overtage ledelse af skyldnerens virksomhed er at undgå, fordringshavernes mistillid til ledelsen vil resultere i en konkurs i stedet for en rekonstruktion af virksomheden.

Fordringshaverne kan endvidere påvirke skifterettens ophævelse af rekonstruktionen, hvis skyldneren ”har gjort sig skyldigt i svigagtigt forhold”⁶², eller i tilfælde af, at skyldneren har forfordelt nogle fordringshavere frem for andre, og hvis skyldneren mærkbart tilsidesætter sine pligter ifølge rekonstruktionen, jf. § 14 e.

REKONSTRUKTIONENS FORLØB

Tidligt i forløbet skal der tages stilling til, hvilke virksomheder, der er levedygtige, og hvilke virksomheder der ikke er. Levedygtige virksomheder kommer under en videre rekonstruktion, mens virksomheder, der er så usunde, at en konkurs er uundgåelig, kommer ud af rekonstruktionen og i stedet kommer under øjeblikkelig konkursbehandling. Varigheden af virksomheder under rekonstruktion, skal afspejle en rimelighed samt heller ikke længere end højst nødvendigt.⁶³ Rekonstruktionsforslaget skal være modtaget i skifteretten inden for 6 måneder efter forslaget til rekonstruktionsplanen blev godkendt. Skifteretten har beføjelser til at forlænge fristen med 2 måneder ad gangen, dog højst 4 måneder, hvis forhold taler for det, og hvis rekonstruktøren og fordringshaverne giver samtykke efter § 13 d. Det er dog vigtigt, at rekonstruktionen ikke trækkes i langdrag, og skifteretten skal ved en eventuel udsættelse, vurdere om rekonstruktion stadig er meningsfuldt, eller rekonstruktionen skal ophøre og skyldneren skal overgå til konkursbehandling, jf. § 15, stk. 1.

En konkurstruet virksomhed kan reddes på 2 måder, enten ved eftergivelse af gæld eller ved salg. Efter de nye rekonstruktionsregler er det i sidste ende kreditorerne der vælger rekonstruktionsmåden. Det indebærer, at den hidtidige ejer kan miste ejerskabet over virksomheden, hvis kreditorerne vælger salg af virksomheden.

Rekonstruktionsarbejdet skal iværksættes så tidligt som muligt. Det skal sikres, at rekonstruktion skal tjene et sagligt formål.

⁵⁹ Konkursloven § 12 a.

⁶⁰ Konkursrådet: ”Betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 150.

⁶¹ Konkursrådet: ”Betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 148.

⁶² KL § 14 e, 1. pkt.

⁶³ Konkursrådet: ”Betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 120

RETSVIRKNINGER AF REKONSTRUKTIONSBEHANDLINGEN

Formålet med rekonstruktionen er at skabe fundamentet for en samlet og acceptabel gældsordning for samtlige fordringshavere. Adgang til fordringshavernes fyldestgørelse begrænses således, at udsigten til en rekonstruktion, hvilket forudsætter, at virksomhedens vigtigste aktiver stadig er til stede i virksomheden, optimeres. Succeskriteriet for en rekonstruktion er således afhængig af, at skyldneren ikke mister aktiver under rekonstruktionsforløbet, der er af betydning for muligheden for at gennemføre en rekonstruktion.

Under en rekonstruktion bør skyldneren ikke kunne foretage dispositioner af væsentlig betydning uden rekonstruktørens samtykke, og betaling af gæld må kun ske i overensstemmelse med konkursordenen, eller hvis betaling er nødvendig for at undgå yderligere tab, jf. § 12. Skyldneren skal udarbejde regnskab til rekonstruktøren. Skyldneren kan ligeledes tvinges til at udtræde af ledelsen, jf. § 12 b, ”hvis der er fare for, at skyldneren vil råde over ejendele til skade for fordringshaverne”.⁶⁴ I denne forbindelse skal skifteretten indrykke en bekendtgørelse i Statstidende og dermed meddele, at rekonstruktøren har overtaget ledelsen af skyldnerens virksomhed. Skifteretten skal ligeledes inden for 14 dage, dog tidligst på mødet med fordringshaverne, tage stilling til, at rekonstruktøren skal fortsætte i ledelsen.

Kreditorerne afskæres fra at kunne forfølge deres krav i samme omfang som dem under anmeldt betalingsstandsning i §§ 16- 16 a, det vil sige, at der er forbud mod at retsforfølge krav, der ikke er sikret ved en uomstødelig panteret, idet adgang til fyldestgørelse af omstødelige rettigheder under rekonstruktionsforløbet indebærer en fravigelse af konkurslovens lighedsprincip, og ville være en forrykkende disposition i et eventuelt konkursbo.⁶⁵ Den nye lov indebærer endvidere, at fyldestgørelsesforbuddet gælder både på omstødelige og uomstødelige underpanterettigheder, samt at fyldestgørelsesforbuddet gælder for sikrede og ikke-sikrede fordringer. Ved uomstødelige pantefordringer, som reelt er sikrede i pantsatte aktiver, skal skyldneren betale de løbende ydelser efter rekonstruktionens indledning, men ikke ydelser der ligger forud rekonstruktionen. Ifølge § 12 c er der fastsat begrænsninger i muligheder for fyldestgørelse, hvilket indebærer, at der ikke kan foretages arrest og udlæg, at brugspanteret ikke kan foretages, at der ikke kan udøves rådighedsberøvelse på grundlag af udlæg samt at der ikke kan søges fyldestgørelse på grundlag af udlæg, medmindre skyldneren og rekonstruktøren har givet samtykke. En undtagelse for begrænsningen i adgangen til fyldestgørelse er krav, der er sikret ved håndpant eller anden tilsvarende sikkerhedsret samt virksomhedspant i fordringer eller fordringspant, jf. henholdsvis Tinglysningsloven §§ 47 c, stk. 3, nr. 1 og 47 d.

UDSKILLELSE AF AKTIVER FRA ET PANT OG VURDERING AF PANTET

Som udgangspunkt hverken begrænser eller udvider rekonstruktionsbehandlingen skyldnerens udskillelsesadgang, med bortset fra virksomhedspant, jf. § 12 d. Skyldneren kan dog ved

⁶⁴ § 12 b.

⁶⁵ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 161-162.

virksomhedspant udskille aktivet, hvis pantkøber samtykker i dette. Ved rekonstruktørens samtykke har skyldneren mulighed for at udskille aktiver fra et pant, når pantkøber er omstødelig, hvis pantkøbers pantret ligger uden for pantets værdi, samt hvis skifteretten har fastsat en bindende vurdering af pantet, og pantkøberne har modtaget fyldestgørelse svarende til denne værdi.⁶⁶ § 12 e forskriver endvidere, at skifteretten, på skyldnerens begæring, kan fastsætte værdien af skyldnerens pantsatte aktiver i forhold til § 10 a, stk. 2, nr. 2, 3. pkt., § 12 d, stk. 2, nr. 2 og § 14 c, stk. 4, dog med en række undtagelser i § 12 e, nr. 1-4.

Skifteretten kan efter § 12 fastsætte værdien af skyldnerens pantsatte aktiver, med undtagelse af dem i § 12, stk. 1, 2. pkt. Det gør sig gældende både for skyldnerens aktiver og virksomhedspant. En vurdering skal have relation til enten: størrelsen af restfordringen eller den udækkede del af fordringen, om der kan ske udskillelse efter § 12 d, stk. 2, nr. 2 eller om der er helt eller delvis kan ske tvungent skyldnerskifte i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse, jf. § 14 c, stk. 4.⁶⁷

MODREGNING

Der tages udgangspunkt i de tidligere regler om tvangsakkord § 163, dog med fravigelse heraf med hensyn til reglerne om modregning under anmeldt betalingsstandsning, jf. § 38 og § 46, som er uden betydning i forhold til rekonstruktionsbehandlingen. Bestemmelserne i §§ 39-52 finder således anvendelse under rekonstruktion.

OMSTØDELSE

Den tidligere konkurslovs bestemmelser om omstødelse i konkurs finder anvendelse ved rekonstruktionsbehandling, med bortset fra § 81, (der henvises til tidligere i afsnittet om den tidligere konkurslov). Som udgangspunkt svarer omstødelse i den nye rekonstruktionslov til den tidligere konkurslovs § 184, stk. 1 om tvangsakkord. I princippet kan der under rekonstruktionen nu kunne føres en omstødsessag, men i praksis, på grund af de strenge tidsfrister i rekonstruktionsprocessen, vil en gennemførelse af en omstødsessag næppe være en mulighed.⁶⁸

En kreditor, der er stemmeberettiget under rekonstruktionen kan anlægge en omstødsessag, og forslaget skal vedtages efter bestemmelserne i § 13 d, men det "er dog nødvendigt, der er mindst én kreditor, der stemmer for, at der skal anlægges retssag, jf. § 12, stk. 1, 3. pkt."⁶⁹ I stedet for at anlægge omstødsessagen selv, kan kreditorerne vælge at sælge retten til at gøre et omstødseskrav gældende, jf. § 12 j, stk. 3.

GENSIDIGT BEBYRDENDE AFTALER

Når en rekonstruktion er en mulighed, er virksomheden insolvent, hvilket kan indebære, at skyldneren eller medkontrahenten ikke fuldstændigt har opfyldt deres gensidigt bebyrdende kontrakter. En effektiv rekonstruktion kan afhænge af muligheden for at komme ud af, eller

⁶⁶ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 180-181 samt Konkursloven § 12 d.

⁶⁷ Petersen & Ørgaard: "Konkursloven med kommentarer", s. 223

⁶⁸ Heiberg: "Rekonstruktion", s. 33

⁶⁹ Heiberg: "Rekonstruktion", s. 33

fastholde eksisterende aftaleforhold. På den ene side, kan det være fordelagtigt for rekonstruktionen, at skyldneren fastholder gunstige aftaler, men det for medkontrahenten kan ses som en mulighed for at komme ud af misligholdte aftaler med skyldneren. Rekonstruktøren kan frit vælge mellem virksomhedens gensidigt bebyrdende aftaler, og vælge de aftaler, der er fordelagtige og som menes at kunne opfyldes. Har medkontrahenten opsagt aftalen inden rekonstruktionens indledning, skal det accepteres af rekonstruktøren, men "indledningen af rekonstruktionsbehandlingen bør ikke i sig selv danne grundlag for medkontrahentens ophævelse af en i øvrigt gyldig aftale, medmindre rekonstruktøren meddeler, at den pågældende aftale ikke agtes videreført".⁷⁰

Reglerne for gensidigt bebyrdende aftaler i konkurs finder som udgangspunkt anvendelse under rekonstruktionsbehandling, dog med undtagelse af § 62. Endvidere er § 55, stk. 1 i konkurs, er der under rekonstruktion ikke tale om indtræden i aftalen, men en videreførelse af aftalen. Rekonstruktøren skal samtykke i videreførelsen af aftalen, jf. § 12 o, mens under konkurs en indtræden af en aftale kan ske stiltiende. Skyldneren kan også videreføre en gensidigt bebyrdende aftale, som medkontrahenten inden for 4 uger har hævet på grund af misligholdelse, medmindre medkontrahenten har disponeret i henhold til ophævelsen, og så længe at rekonstruktøren har samtykket i videreførelsen af aftalen. En undtagelse hertil er dog, hvis medkontrahenten havde ret til at hæve aftalen af andre årsager end skyldnerens misligholdelse i form af forsinkede betalinger.

§ 12 o, stk. 3 foreskriver endvidere, at medkontrahenten kan forlange, at der uden ugrundet ophold tages stilling til, om en gensidigt bebyrdende aftale videreføres. Med dette menes, ligesom i konkurs, en frist på omkring en uge, men kan efter omstændighederne være kortere. For ansættelsesaftaler er der fastsat en 2-ugers frist, hvor skyldneren inden for denne tidsfrist skal tage stilling til, om ansættelsesforholdet ønskes videreført, jf. § 12 u.

Et krav om sikkerhed fra medkontrahentens side anses som unødvendigt, når medkontrahentens krav mod skyldneren i konkurs bliver omfattet af § 94, stk. 2. Dette svarer til § 56, stk. 1 under konkurs. For løbende ydelser, kan skyldneren, med rekonstruktørens samtykke, udtræde en aftale med løbende ydelser med et varsel på minimum en måned. Dette indebærer, at medkontrahentens krav ikke længere har § 94-status.

⁷⁰ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 220

KOMPARATIV ANALYSE AF REKONSTRUKTIONSREGLERNE

5

I det foregående afsnit blev den tidligere konkurslov, samt problemerne med denne, og den nye rekonstruktionslov gennemgået med det formål at etablere et sammenligningsgrundlag til dette afsnit, hvor de mest relevante forskelle på de 2 regelsæt vil blive analyseret med henblik på at konkludere på spørgsmålet, om den nye rekonstruktionslov forventes at forbedre mulighederne for rekonstruktion af kriseramte virksomheder, samt om kreditorerne er bedre stillet i forhold til den tidligere lov.

Processen for rekonstruktion af nødlidende virksomheder er med den nye konkurslovændring ændret, således at afsnittet om **betalingsstandsning og tvangsakkord udgår** og erstattes af et samlet afsnit om rekonstruktion i konkursloven. I det følgende vil de mest åbenbare forskelle på den tidligere lov contra den nye lov om rekonstruktion blive diskuteret.

Den nye lov sigter på en rekonstruktion af virksomheden frem for alene at have fokus på en rekonstruktion af skyldneren gennem tvangsakkord. Anvendelsesområdet for den nye lov er derfor langt bredere, end den tidligere lov om betalingsstandsning og tvangsakkord. Reglerne muliggør såvel en **akkord som en virksomhedsoverdragelse** mens en afvikling af selskabet må foregå i konkursregi. Det er et betydeligt paradigmeskifte i dansk insolvensret, at en tvangsakkord også kan gå ud på en virksomhedsoverdragelse. Den tidligere lovgivning havde til formål at rekonstruere skyldnerens virksomhed, mens de nye regler åbner op for muligheden for at videreføre skyldnerens virksomhed, af hensyn til kreditorerne, lønmodtagere og samfundet som en helhed, i et andet regi.⁷¹

Ved indledningen af rekonstruktionsbehandlingen udpeges både en eller flere **rekonstruktører**, som erstatter det tidligere betalingsstandsningstilsyn, men som noget nyt skal der ligeledes beskikkes en tillidsmand til rekonstruktionsforløbet. Rekonstruktørens udpeges som udgangspunkt enten på baggrund af skyldners eller kreditors forslag. Rekonstruktøren er tiltænkt en mere "offensiv" rolle, end den tilsynet under betalingsstandsning havde. Det vil sige, at rekonstruktøren skal påtage sig en selvstændig og aktiv rolle i rekonstruktionsbehandlingen. Rekonstruktøren kan som noget nyt overtage ledelsen af skyldnerens virksomhed.

Under den tidligere konkurslov kunne **varigheden** af betalingsstandsning være op til et år. Ofte mundede betalingsstandsningen ud i, at ingen ordning med kreditorerne blev lavet. Betalingsstandsningen blev ofte karakteriseret som en fredning af virksomheden. Med de nye regler forekommer der et udskilningsløb med det samme, idet virksomheden enten kommer under rekonstruktion eller under konkursbehandling. Levedygtige virksomheder rekonstrueres, ulevedygtige likvideres eller tages under konkurs.⁷² At bedømme virksomhedens levedygtighed

⁷¹ Heiberg: "Rekonstruktion", s. 10

⁷² SØ- og Handelsretten, "Høring over Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.

kræver dog en grundig behandling fra start. I modsat til betalingsstandsning i den tidligere lov, kan begæringen om rekonstruktion i de nye regelsæt ikke tilbagekaldes, jf. § 11, stk. 6. Tidsrammen for rekonstruktionsforslagets færdiggørelse forventes maksimalt at tage 11 måneder. Møde om rekonstruktionsforslaget må senest afholdes 6 måneder efter første møde, som i princippet skal afholdes 4 uger efter begæringen, men fristen kan udvides med ekstra 4 uger. 6- måneders mødet kan der ske forlængelse på 2 gange 2 måneder. Dette indebærer, at tidshorisonten er næsten sammenstemt med betalingsstandsningsforløbet.

De nye rekonstruktionsregler indebærer, at er man først inde i rekonstruktionssystemet i insolvenssystemet, kan man **ikke komme ud af systemet igen**, uden at der er skabt en løsning. Med den nye lov mister skyldneren dermed rådigheden over rekonstruktionsprocessen. Dette betyder, at en virksomhed under rekonstruktion, enten rekonstrueres eller den overgås til konkursbehandling (medmindre skyldneren undtagelsesvis bliver solvent). Det betyder, at er rekonstruktionsprocessen først igangsat, er der ikke mulighed for at stoppe den, og skyldnerens virksomhed vil enten blive rekonstrueret eller afviklet. Det indebærer ligeledes, at konkurslovens regler om videreførelse af gensidigt bebyrdende aftaler og omstødelse allerede kan anvendes i rekonstruktionsforløbet. Dette var ikke en mulighed ved den tidligere konkurslov.

Da det ikke er muligt at stoppe en rekonstruktionsproces, når den først er igangsat, bevirker også, at **skyldnerens adgang til at disponere på egen hånd begrænses betydeligt** i forhold til den tidligere konkurslov om betalingsstandsning. Skyldneren må ikke foretage dispositioner af væsentlig betydning, uden at have fået rekonstruktørens samtykke, og skyldneren må kun betale gæld i overensstemmelse med konkursordenen. Har rekonstruktøren samtykket i en disposition foretaget af skyldneren, får medkontrahentens krav § 94-status og kan ikke senere omfattes af en tvangsakkord. Samtykker rekonstruktøren derimod ikke på en disposition foretaget af skyldneren, kan skifteretten ophøre rekonstruktionen. Endvidere har rekonstruktøren mulighed for at overtage ledelsen af virksomheden.

For at sikre en effektiv rekonstruktion, er individualforfølgning blevet begrænset. Når skyldneren er under rekonstruktion, kan der **ikke iværksættes eller foretages en videreførelse af individualforfølgning på grundlag af panterrettigheder**, som kendes fra konkursloven § 31 under konkurs. Dette er uanset om panteretten vurderes til at være omstødelig eller ej. I den tidligere konkurslov § 16, stk. 1 var der forskel på retsstillingen for omstødelige og uomstødelige underpanterrettigheder, men under det nye regelsæt og nærmere bestemt i § 12 c eksisterer denne forskel ikke længere, hvilket betyder at både omstødelige og uomstødelige underpanterrettigheder er omfattet af forbuddet mod fyldestgørelse, og fyldestgørelsesforbuddet gælder både for pantsikrede og ikke-pantsikrede fordringer. § 12 c fastsætter et omfattende forbud mod individualforfølgning under rekonstruktionsbehandlingen. Der kan således ikke

foretages arrest eller udlæg, udøve brugspanteret, udøve rådighedsberøvelse eller uden skyldnerens og rekonstruktørens samtykke søge fyldestgørelse på grundlag af udlæg.⁷³

Ifølge § 12 d, stk. 1 påvirker rekonstruktionens indledning ikke **skyldnerens adgang til at udskille pantsatte aktiver** som skyldneren havde før, jf. Tinglysningslovens §§ 37 og 47 b, stk. 2, medmindre det gælder virksomhedspant. Ved den nye rekonstruktionslov kan skifteretten få foretaget en værdiansættelse af underpantsættede aktiver, med det formål, at slå fast, om værdien af aktivet er korrekt, idet den del af panthavers fordring, der ligger ud over den fastsatte værdi bortfalder. Den overskydende del kommer således ind under akkorden. Dette er ikke kun gældende for virksomhedspant men alle former for panterettigheder. Endvidere indtræder akkordeffekten straks også i tilfælde, hvor skyldneren beholder aktivet. Separatistrettigheder kan forfølges uafhængigt af rekonstruktionsforløbet.⁷⁴

I den nye konkurslov fører en rekonstruktion enten til en virksomhedsoverdragelse eller en tvangsakkord. I den gamle konkurslov er det et krav, at kreditorerne tilbydes en minimumdividende på 10 pct. **Kravet om mindstedividende er med den nye lov afskaffet**, og en tvangsakkord kan dermed føre til bortfald af gælden. Vurderer virksomhederne, at dividenden er for lav, har de under hele rekonstruktionsforløbet mulighed for at udtale sig herom samt at stemme imod forslaget. Med afskaffelsen af mindstedividenden kan en konkurs undgås i de tilfælde, hvor skyldneren ikke kunne opfylde kravet om mindstedividenden overfor kreditorerne.

Ved **finansiel leasing** har de nye rekonstruktionsregler medført en væsentlig ændring. I den tidligere lovgivning kunne leasinggivere opgøre deres dividendeberettigede krav som summen af fremtidige ydelser, tilbagediskonteret med en rente på 0 i forbindelse med ophør af en leasingaftale med skyldneren ved konkurs. Det kan argumenteres, at leasinggiver blev forfordelt frem for andre kreditorer, eftersom leasinggiver har fået dividende af et beløb, som reelt ikke har medført et tab. Med den nye konkurslov får leasinggiver kun dividende i de tilfælde, hvor leasinggiver kan godtgøre, at de fremtidige ydelser udgør afdrag.

I de tidligere regler om betalingsstandsning forekom der ingen regulering af skyldnerens adgang til at **videreføre gensidigt bebyrdende aftaler**. Dette er som noget nyt reguleret i det nye regelsæt. Med de nye rekonstruktionsregler er der mulighed for at videreføre eller forkaste aftaler der er indgået inden rekonstruktionsbehandlingen. En betydelig forskel på tidligere lov, er et tillæg i bestemmelserne, der giver mulighed for under visse betingelser at genindtræde aftaler, der er ophævet mindre end 4 uger før rekonstruktionens anmeldelse.

Modregning er også et nyt område i rekonstruktionsprocessen, og §§ 39-52 anvendes nu således også i rekonstruktionsprocessen. Den almindelige betingelse om forfaldenhed for tvungen modregning videreføres fra afsnittet om betalingsstandsning i den tidligere konkurslov. Under

⁷³ Heiberg: "Rekonstruktion", s. 27

⁷⁴ Heiberg: "Rekonstruktion", s. 10-11

anmeldt betalingsstandsning var der ingen regulering af modregningsadgang, udover at kreditor ikke kunne bringe en fordring opstået før betalingsstandsningen i modregning med skyldnerens krav opstået mod kreditor under betalingsstandsningen. I de nye rekonstruktionsregler bliver regler om modregning under konkurs som udgangspunkt anvendt. Ændringerne i konkursloven om modregning, jf. §§ 39-52 analyseres ikke yderligere, idet det er uden for afhandlingens problemfelt.

Modsat den tidligere lov, hvor **omstødelse** ikke kunne anvendes under anmeldt betalingsstandsning, kan reglerne om omstødelse i §§ 64-68 nu finde anvendelse ved indledning af rekonstruktionen. I den tidligere lov var argumentet for dette, at skyldneren selv kunne bringe en betalingsstandsning til ophør, og det kunne dermed ikke sikres, at en opnået omstødelse forblev en fordel for kreditoren. I den nye lov er der taget højde for dette i bestemmelsen i § 12, hvorefter reglerne i §§ 64-80 finder anvendelse, når rekonstruktionen er påbegyndt.⁷⁵

KREDITORERNES INDFLYDELSE

Et af de grundlæggende hensyn i den nye lov er "der overordnet hensyn bag Konkursrådets overvejelser har været varetagelsen af kreditorernes interesser."⁷⁶ Fokus, modsat den tidligere lov, er nu på virksomhedens videreførelse eller et eventuelt ejerskifte af virksomheden. Hensynet til virksomhedens overlevelse giver en åbenbart mulighed for kreditorerne at håndtere den nødlidende virksomhed og påvirke rekonstruktionsprocessen aktivt.

Kreditorernes indflydelse i den tidligere lov var begrænset til vetoretten mod særlige dispositioner samt muligheden for nedsættelse af et kreditorudvalg, som i praksis ikke udviste at være en egentlig besluttende myndighed, samt at de kunne udøve indflydelse ved det obligatoriske kreditormøde i skifteretten.

Målet med den nye lov vedrørende kreditorernes indflydelse er at sikre fordringshavernes indflydelse på rekonstruktionsforløbet ved blandt andet afstemning. Fordringshaverne skal i så tidligt i forløbet informeres om en igangsæt rekonstruktionsbehandling samt gøre deres indflydelse gældende. Fordringsgaverne med den nye lov får mulighed for at udøve en væsentlig og direkte indflydelse på rekonstruktionsforløbet, ligesom fordringshaverne løbende underrettes om rekonstruktionsforløbet.

Modsat den tidligere lov, ses den forøgede fordringshaverindflydelse først og fremmest i kreditorernes, herunder lønmodtageres, mulighed for at indgive rekonstruktionsbegæring. Betalingsstandsning kan under tidligere lov kun ske af skyldneren selv, mens under den nye lov kan rekonstruktionsprocessen initieres skyldnerens kreditorer, såfremt betingelserne derfor er

⁷⁵ Heiberg: "Rekonstruktion", s. 33.

⁷⁶ Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 56

opfyldt. Fordringshaverne har således mulighed for at påvirke processen væsentligt bedre end under tidligere lov.

Endvidere er en klar forskel på gammel og ny lov, at kreditorerne har mulighed for at afsætte ledelsen under rekonstruktionen i tilfælde af manglende tillid til ledelsen. Rekonstruktøren kan således indtræde i ledelsen, samtidig med at den tidligere ledelse, som ikke har formået at få virksomheden på rette kurs, afsættes. Den manglende tillid kan skyldes, at der er uenighed mellem kreditorerne og ledelsen, om ledelsens forretningsmæssige dispositioner, eller hvor ledelsen direkte modarbejder en rekonstruktion. Dette er et meget vidtgående tiltag i forhold til den tidligere lov. For at kunne overtage ledelsen skal rekonstruktøren eller kreditor tilsammen repræsentere minimum 25 pct. af det samlede stemmeberettigede beløb.

Det anses endvidere også en fordel for fordringshaverne, at en mindstedividende udgår samt at skifterettens prøvelse i forbindelse med stadfæstelsen er lempet.

Kravene til kreditorernes vedtagelse af et rekonstruktionsforslag er blevet lempet væsentligt i forhold til tidligere krav om vedtagelse af tvangsakkord. Ved afstemning stemmes der efter simpelt flertal blandt de fremmødte kreditorer. Modsat de tidligere regler om tvangsakkord, er dette en stor lempelse, idet der ikke længere stilles krav til antallet af deltagende kreditorer i afstemningen eller krav om at forslaget tiltrædes af en væsentlig del af kreditorerne, hvis størrelsen er reguleret efter den tilbudte dividende. Dette bør motivere kreditorerne til en mere aktiv rolle under rekonstruktionsforløbet.

Den nye lov varetager dermed kreditorernes interesse en væsentlig bredere forstand end den tidligere lov tillod.

DISKUSSION OM EN FORBEDRET REKONSTRUKTION

Årsagen til at implementere de nye rekonstruktionsregler bunder i et ønske om at forhindre en konkurs af nødlidende, men ellers sunde virksomheder, uden at det bliver på bekostning af fordringshavernes retsstilling. Det har naturligvis ikke været muligt at efterprøve tesen i praksis om, at de nye rekonstruktionsregler vil forbedre kreditorernes retsstilling, og at flere sunde, men insolvente virksomheder vil undgå en konkursbegæring, i det loven vil først blive implementeret i 2011. Det er dog muligt at danne sig et billede ud fra tidligere diskuterede ændringer i regelsættene, om lovændringerne positivt vil fremme mulighederne for en rekonstruktion. Der er dog stor uenighed om de nye rekonstruktionsregler forventes at kunne redde flere virksomheder fra konkurs.

De høringssvar som Justitsministeriet har fået på Konkursrådet betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv. er overvejende positive. Som helhed anses det som positivt, at kreditorerne har mere indflydelse, samt at en rekonstruktion enten munder ud i en tvangsakkord, virksomhedsoverdragelse eller konkurs, mens under den tidligere lovgivning kunne betalingsstandsning munde ud i ingen aftale med fordringshaverne. Foreningen Statsautoriserede Revisorer, FSR, ser det endvidere som en fordel, at "statsautoriserede revisorer får en væsentlig rolle i arbejdet med at sikre rekonstruktion af levedygtige danske virksomheder".⁷⁷ Tillidsmanden i rekonstruktionsforløbet skal sikre, at det regnskabsmæssige fundament er i orden. Konkursloven § 11 a henviser blot til, at tillidsmanden skal være regnskabskyndig. Godkendte revisorer⁷⁸ har en særlig ekspertise og erfaring med at validere og sikre kvaliteten af det regnskabsmæssige materiale, der skal ligge til grund for rekonstruktionen. Idet der allerede foreligger strenge krav om revisors habilitet og uafhængighed, og revisorer allerede er offentlighedens tillidsmænd, anså FSR det som unødvendigt at fastsætte yderligere krav til revisor uafhængighed i hvervet som tillidsmand i konkursloven.⁷⁹ FSR anbefalede, at § 11, stk. 2 ændres til at "statsautoriserede og registrerede revisorer kan uden særskilt udnævnelse få beskikkelse som regnskabskyndige tillidsmænd".⁸⁰ Endvidere anbefaler FSR, at der oprettes et register bestående af statsautoriserede revisorer, der kan varetage opgaven som tillidsmænd. Finansrådet bakker op om denne beslutning, og skriver i deres høringssvar til betænkningen, at selskabets revisor bør kunne anvendes som tillidsmand, idet det både vil være omkostningsbesparende og godt for rekonstruktionsprocessen.⁸¹ Dette er som tidligere nævnt dog ikke blevet efterlevet i den nye lov.

⁷⁷ Foreningen Statsautoriserede Revisorer, "Høring over Konkursrådets betænkning om rekonstruktion H234-09", s. 1.

⁷⁸ Godkendte revisorer defineret jf. Revisorloven § 5.

⁷⁹ Foreningen Statsautoriserede Revisorer, "Høring over Konkursrådets betænkning om rekonstruktion H234-09", s. 4.

⁸⁰ Foreningen Statsautoriserede Revisorer, "Høring over Konkursrådets betænkning om rekonstruktion H234-09", s. 3.

⁸¹ Finansrådet: "Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv. s. 2.

FSR ser endvidere positivt på, at gensidigt bebyrdende aftaler kan videreføres med rekonstruktørens samtykke, at der er mulighed for overdragelse dele af skyldners virksomhed som led i rekonstruktionen, at fordringshavere løbende holdes orienteret, at en virksomhedsoverdragelse hvor fordringshaverne tilgodeses med en højere grad af information end under konkurs, samt at de korte frister for rekonstruktionens igangsættelse.

Ved at kreditor kan indgive begæring om rekonstruktion har betydning for en forbedret mulighed for en rekonstruktion af den kriseramte virksomhed. Ofte er ledelsen i virksomheden i erkendelsesproblemer over virksomhedens situation, men ved at give kreditor mulighed for at indgive begæring, kan begæringen formentlig indgives, inden det er for sent at redde virksomheden. Kreditor havde tidligere kun mulighed for at indgive konkursbegæring, men med muligheden for at indgive rekonstruktionsbegæring, synes der en mulighed for at redde virksomheden fra en konkurs i tide, og kreditorernes tab formindskes.

Det kan ligeledes antages som en fordel for rekonstruktionsprocessen at der er mulighed for at afsætte ledelsen i virksomheden. Dette kan ligge pres på ledelsen og øger incitamentet til at deltage aktivt i rekonstruktionsprocessen. Det skal dog pointeres, at denne ændring i konkursloven kan anses for et indgreb i kapitalejernes ejendomsret, som er et brud på grundlovens § 73 og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.⁸² Rekonstruktørens overtagelse af ledelsen i et selskab, som er under rekonstruktion, er i konflikt med kapitalejernes ret til indflydelse og generalforsamlingens rolle som selskabets øverste ledelsesorgan. Endvidere fratages de medarbejdervalgte medlemmer i selskabets bestyrelse retten til indflydelse. Når en rekonstruktør overtager ledelsen indebærer det således en markant forskydning af magt fra kapitalejere, generalforsamlingen og medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, hvis ret er funderet i selskabsloven mv., til rekonstruktøren, som skal varetage kreditorernes interesser. Med sin vetoret over for generalforsamlingen kan rekonstruktørens rolle anses som brud på kapitalejernes retsposition med hjemmel i grundlovens § 73 samt artikel 1, i tillægsprotokol 1 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.⁸³

De nye regler om genindtrædelse af gensidigt bebyrdende aftaler kan fremme muligheden for en rekonstruktion, når disse aftaler vil fremme virksomhedens fortsatte drift og dermed en rekonstruktion. Ligeledes er de nye begrænsninger af individualforfølgning under rekonstruktion en klar fordel for rekonstruktionsprocessen, idet det sikres at værdierne til virksomhedens fortsatte drift bliver i virksomheden.

Kritikken til den nye rekonstruktionslov har, på den anden side, også været markant. Lovforslag menes ikke at give flere rekonstruktioner⁸⁴, idet virksomhederne er ofte nødlidende på grund af deres manglende forretningsudvikling, forældet teknologi, manglende konkurrencedygtighed.

⁸² Søren Friis Hansen: "Rekonstruktørens kompetence i selskabs- og grundretlig betydning".

⁸³ Søren Friis Hansen: "Rekonstruktørens kompetence i selskabs- og grundretlig betydning"

⁸⁴ Advokat John Korsø i Økonomisk Ugeblad, nr. 4 – 1. februar 2010, s. 11

Dette kan en rekonstruktionsproces ikke understøtte. Der er dog stadig mange virksomheder, der er i krise på grund af manglende likviditet og frie ubehæftede aktiver.

Kritikerne af den ny konkurslov forventer ikke, at den nye lov vil reducere antallet af konkurer. Tværtimod vil den "skubbe til konkurslavine"⁸⁵. Virksomheder kan i den tidligere lov være under betalingsstandsning, og dermed i ly for kreditorerne, i måneder, mens den nye lov, med stramme tidsfrister, hurtigt vil adskille de insolvente, men levedygtige virksomheder fra de ikke levedygtige virksomheder. Det kan både betyde redninger af de sunde men insolvente virksomheder, men også flere konkurer, da de stramme tidsfrister, ikke er til fordel for usunde virksomheder. Allerede 4 uger, at rekonstruktionsprocessen er indledt, skal rekonstruktøren komme med et forslag til en rekonstruktionsplan, som kreditorerne ud fra skal vurdere, om der er tilstrækkeligt grundlag for en videre rekonstruktion. Kritikken lyder ofte på, at 4 uger er for kort tid til at kunne udarbejde en god nok og dybdegående plan⁸⁶. Endvidere er det endnu ikke klart, hvor grundig rekonstruktionsplanen skal være, idet loven ikke foreskriver det, men det må antages, at den skal være rimelig grundig for at kunne anvendes som beslutningsgrundlag for en eventuel videre rekonstruktion. Omvendt er der flere i deres høringsvar, som netop efterlyser strengere tidsfrister, således rekonstruktionsprocessen ikke kan trækkes i langdrag og således at det hurtigst kan vurderes om en rekonstruktion er mulig.⁸⁷

Anden kritik går på, at der kun er én udvej, altså konkurs, hvis en overdragelse eller akkord som følge af rekonstruktionsprocessen ikke lykkedes. Dette kan afholde skyldneren fra at indgive en begæring om rekonstruktion.⁸⁸ Det frygtes endvidere, at flere hårdramte skyldnere vil søge kreditorly, fordi de frygter, at kreditorerne vil gå i skifteretten for at fremtvinge en konkurs eller rekonstruktion.⁸⁹

Kapitaltilførsel anerkendes ikke som et middel på rekonstruktion under den nye lov. Kapitaltilførsel vil derfor være mere hensigtsmæssig at gennemføre uden for insolvenssystemet, og i den forbindelse går kreditorernes indflydelse tab i processen.

Der kan også stilles spørgsmål ved, om lovgivningen er for vidtgående ved at tillade, at virksomheder kan blive usunde forretninger og i den grad så gældsbebyrdet, at en rekonstruktion af virksomheden nærmest er umulighed. Ved konkurs og gældsakkord lider fordringshaverne et stort tab, og dette bidrager ofte til en lavine af flere rekonstruktioner og konkurer. Det bør overvejes, om der skal lovgives omkring området, således at virksomheder ikke burde have mulighed for at komme så langt ud, og mens der stadig er værdier i virksomheden, inden det er for sent, og de ikke kan reddes samt om der foregår ulovlige virksomhedsoverdragelser på en måde, der ligner selskabstømning. Ligeledes bør der kigges på ansvarspådragende sager og kravet om

⁸⁵ Lasse Ladefoged: "Ny lov skubber til konkurslavine", i Børsen 4. okt. 2010.

⁸⁶ Pernille Bigaard, formand for Insolvensadvokaterne i "Ny lov skubber til konkurslavine", i Børsen 4. okt. 2010.

⁸⁷ Eksempel herpå: Håndværksrådet: "Vedr. høring over Konkursrådets betænkning om rekonstruktion, 22. jan. 2010.

⁸⁸ Pernille Bigaard, formand for Insolvensadvokaterne i "Ny lov skubber til konkurslavine", i Børsen 4. okt. 2010.

⁸⁹ Nicolai Dyhr, "Ny lov skubber til konkurslavine", i Børsen 4. okt. 2010.

ansvar ved videreførelse af ulevedygtige virksomheder på strammes op, således at der ikke forårsages større tab for andre kreditorer og virksomheder. Denne problemstilling i forhold til konkursrytteri, som blev diskuteret under afsnittet om den tidligere konkurslov, er der således ikke fundet en løsning på gennem konkursloven, selvom problemet anses for stigende og medfører store omkostninger for samfundsøkonomien.

UDVALGTE PROBLEMSTILLINGER MED DE NYE REKONSTRUKTIONSREGLER

En hindring for at de nye rekonstruktionsregler kan gå hen og blive succes ligger primært i de nedenstående udvalgte problemstillinger, som omfatter leasing, factoring, virksomhedspant, finansiering, virksomhedspant mv.

LEASING

Leasingforpligtelse kan være en indikation på likviditetsproblemer i virksomheden. Kan virksomheden ikke skaffe likviditet til store investeringer i driftsmidler, er leasing en åbenbar løsning. Konsekvensen af en forøget anvendelse af leasing er dog umiddelbart, at der findes færre driftsmidler, der er uudnyttet og dermed ikke kan sælges for at skaffe likviditet eller til at fremme en rekonstruktion af virksomheden. De nye rekonstruktionsregler kommer ikke med en løsning på denne problemstilling.

VIRKSOMHEDSPANT

Virksomhedspantet trådte i kraft i 2006, og de indebærer, at selskabets varelagre og kundefordringer på enkel vis kan pantsættes. Ved et tinglyst virksomheds- eller fordringspant indebærer det, at de aktivgrupper, der tidligere kunne danne grundlag for en rekonstruktion og akkordordning, ikke længere er til stede i de insolvente virksomheder.

Virksomhedspantet blev vedtaget i 2006. I 2009 blev indvirkninger af virksomhedspantet revurderet, hvilket ikke kunne lade sig gøre på daværende tidspunkt, og en mulighed for revurdering anses først muligt om et par år, hvor virksomhedspantet har været en finansieringsmulighed i en tilstrækkelig lang periode. De nye rekonstruktionsregler er indført uden at kunne have taget stilling til virksomhedspantets indvirkning. Rekonstruktionsreglerne, og deres succes, vil afhænge meget af virksomhedspantet. Det vil sige, at arbejdet med udarbejdelsen af betænkningen om rekonstruktion blev påbegyndt, før man var klar over konsekvenserne af virksomhedspantet og den finansielle krise. Rekonstruktionen bør afspejle den virkelighed vi lever i dag.⁹⁰ Der bør vurderes, om de nye rekonstruktionsregler burde have ventet med at blive introduceret til efter en nøje vurdering af virksomhedspantet var muligt.

Virksomhedspantet har haft stor indflydelse på rekonstruktion efter de tidligere rekonstruktionsregler. Virksomheder under betalingsstandsning med virksomhedspant er der sjældent frie midler til at opfylde mindstedividendekravet på 10 pct. Mindstedividenden bliver dog

⁹⁰ Danske Advokater, "Høring over Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., pkt. 2.3.

ophævet efter de nye rekonstruktionsregler, men dette ændrer dog ikke ved de begrænsede frie midler til en rekonstruktion⁹¹, hvilket er en stor fordel for virksomhedspanthaverne. Det indebærer også, at selv § 94, nr. 2-krav ikke længere kan føle sig sikre på, at medkontrahenters krav vil være tilstrækkelige sikrede i tilfælde af konkurs. Endvidere vil simple kreditorers incitament til at deltage i rekonstruktionsprocessen være reduceret, idet deres dividende på grund af virksomhedspantet kan forventes at være absolut minimal. Dertil skal det pointeres, at virksomhedspanthavere i forbindelse med virksomhedsoverdragelse ikke kan forventes at have den store interesse i "frigive midler i det omfang, der gør det muligt at tilbyde en dividende blot i niveau med den nuværende mindstedividende på 10 pct."⁹²

Et af de gennemgribende argumenter mod indførelsen af virksomhedspant i 2006 var muligheder for en rekonstruktion ville blive forringet væsentligt. Virksomhedspant har haft den indvirkning, at selskaber som tidligere kunne tvangsakkorderes, nu er pantsat, og der er ingen frie midler er til stede i virksomheden. Bankerne har som følge af virksomhedspantet forud for rekonstruktionen ofte sat sig på de fleste værdier i virksomhederne. Dette betyder, at en rekonstruktion besværliggøres væsentligt. Idet bankernes krav ofte er sikret ved betryggende pant, udviser de sjældent interesse i at deltage aktivt i rekonstruktionen.⁹³ Omvendt er det set, at pengeinstitutterne, der har virksomhedspant i selskabet er mere villige til aktivt at være en del af rekonstruktionen, mens i andre tilfælde ikke, hvilket så gør en rekonstruktion næsten umulig.⁹⁴ Når bankerne har sikret deres udestående gennem virksomhedspant, er de sjældent interesseret i at stille likviditet til rådighed for at betale til simple kreditorer.

Et argument er således, at Konkursrådet har fuldstændigt undervurderet betydningen af reglerne om virksomhedspant og fordringspant. Det bør overvejes, ved revurderingen af virksomhedspantet, om virksomhedspantet helt skulle afskaffes, for således at loven om virksomhedspant og konkursloven spiller sammen, og nødlidende virksomheder i en rekonstruktionsproces får bedre vilkår for overlevelse.

Omvendt kan der argumenteres for, at virksomhedspant kan fremme en rekonstruktionsproces, eftersom det kan anvendes til refinansiering. Ved indledning af rekonstruktionsbehandlingen fastfryses det daværende virksomhedspant. Under rekonstruktionen yder pengeinstituttet en kredit mod et nyoptaget virksomhedspant, hvor pantet er i tilgangen af lagre og fordringerne, der opstår under rekonstruktionen. Denne model kræver dog bankernes tillid og samarbejdsevne.

FINANSIERING

Udover ovenstående muligheder for finansiering med virksomhedspantet, kommer de nye rekonstruktionsregler ikke med en løsning på finansiering, der kunne forøge muligheden for en

⁹¹ Danske Advokater, "Høring over Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., pkt. 2.1.

⁹² Danske Advokater, "Høring over Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., pkt. 2.1.

⁹³ Økonomisk Ugebrev, nr. 4 - 1. februar 2010, s. 5

⁹⁴ Økonomisk Ugebrev, nr. 4 - 1. februar 2010, s. 7

rekonstruktion. Hermed menes den nødvendige finansiering til betaling af rekonstruktøren og finansiering til virksomhedens videre drift. Den finansielle krise har haft afgørende betydning for mulighederne for refinansiering i forbindelse med rekonstruktion. Refinansiering af nuværende gæld eller øget kredit eller et eventuelt bankskifte for nødlidende virksomheder er stort set en umulighed under den igangværende finanskrise.⁹⁵

LØNOMKOSTNINGER

Efter § 10 b kan en virksomhedsoverdragelse indebære en overdragelse til eje af skyldnerens virksomhed, eller en del af denne, men samtidig bevarer sin identitet, og udgør en økonomisk enhed med henblik på at drive økonomisk aktivitet. Denne definition er meget identisk med art. 1, stk. 1., litra d, i direktiv 2001/23/EU, der er implementeret i dansk ret ved lov om lønmodtagers retsstilling ved virksomhedsoverdragelser. Lønudgifter er en væsentlig udgift for mange virksomheder. De meget omfattende regler omkring masseafskedigelse bør kunne undgås i rekonstruktionsfasen.⁹⁶ Et ufleksibelt arbejdsmarked med lange opsigelsesvarsler og feriepengeforpligtelser, der gør det dyrt for virksomhederne at afskedige i tide, medfører ofte, at en rekonstruktion er umulig. Ved virksomhedsoverdragelse træder loven om virksomhedsovertrædelse i kraft, der i hovedtræk indebærer, at beskytte medarbejderne, og hvor deres løn og ansættelsesvilkår skal fastholdes fra den overdragende virksomhed. Hvis arbejdsgiverskiftet anses som en væsentlig ændring, kan arbejdstagerne fratrage uden varsel, og de gældende fratrædelsesregler gør sig gældende.

For at en rekonstruktion af nødlidende virksomheder kan gøre sig gældende, bør det overvejes, om der skal udarbejdes et nyt regelsæt om rekonstruktion med mulighed for at hurtigt og fleksibelt at beskære antallet af medarbejdere. En masseafskedigelse uden om reglerne for masseafskedigelse i forbindelse med rekonstruktion bør være muligt, idet en manglende mulighed for at reducere antallet af medarbejdere i løntunge virksomheder kan hindre en rekonstruktion af levedygtige virksomheder, og samtlige arbejdspladser ved en konkurs på den bekostning risikerer at gå tabt.⁹⁷

OPSAMLING

Kapitel 2 om indikationer på nødlidende virksomheder dannede fundamentet for kapitel 4, om hvornår en rekonstruktion af nødlidende virksomheder inden of insolvenssystemet er relevant. Kapitel 4 om rekonstruktionslovene dannede derefter grundlaget for komparative analyse af den tidligere konkurslov og den nye rekonstruktionslov af 2010 samt for kapitlet om diskussionen om den nye lov har medført en forbedret rekonstruktion for nødlidende virksomheder.

⁹⁵ Danske Advokater, "Høring over Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., pkt. 2.2.

⁹⁶ Dansk Erhverv, "Høring over Konkursrådets betænkning om rekonstruktion.

⁹⁷ Kuratorforeningen, "Høringssvar – Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.

Ved at sammenligne den tidligere rekonstruktionslov med den nye kan man konkludere, om den nye lov ligger op til at kunne forbedre mulighederne for en rekonstruktion for nødlidende virksomheder samt om kreditorerne får fremmet deres indflydelse og dermed forbedret deres retsstilling. Den nye rekonstruktionslov ligger bestemt op til, at kreditorerne skal have merindflydelse på rekonstruktionsprocessen, og hele omdrejningspunktet i det nye regelsæt er på kreditorernes retsstilling.

Den komparative analyse af de to rekonstruktionslove samt den efterfølgende diskussion, om det forventes, at den nye rekonstruktionslov vil forbedre mulighederne for en rekonstruktion og dermed undgå unødvendige konkurser, er mere tvetydig. Idet loven endnu ikke er implementeret, og man ikke har set konsekvenserne af loven, kan det kun spås om dens virkning. Hensigten med den nye lov er god, men det er dog alligevel tvivlsomt om loven, blandt andet på grund af manglende finansiering og virksomhedspant, kan markant forøge mulighederne for en forbedret rekonstruktion.

KONKLUSION OG PERSPEKTIVERING

Det overordnede formål med denne afhandling var at sammenligne den tidligere konkurslov med den nye rekonstruktionslov med henblik på at vurdere, om muligheden for en rekonstruktion forbedres, og om kreditorernes retsstilling forbedres ved implementeringen af den nye rekonstruktionslov. En komparativ analyse af gammel konkurslov kontra ny konkurslov samt en vurdering af, om den nye rekonstruktionslov vil forbedre muligheden for rekonstruktioner inden loven for alvor er trådt i kraft er forholdsvis svær at konkludere på. Der kan konkluderes på, om hensigten med loven danner de relevante rammer for en effektiv rekonstruktion af nødlidende virksomheder. De kommende år vil dog vise, om loven er en succes. Dette afhænger af, hvordan loven vil blive fortolket, og hvad praksis inden for området kommer til at vise.

Praksis viser, at jo hurtigere en rekonstruktion igangsættes, des større chance er der for, at rekonstruktionen ikke ender med en konkursbehandling. Med den nye rekonstruktionslov, har fordringshaveren, som noget nyt, mulighed for at indgive begæring om rekonstruktion. Det er i den forbindelse af væsentlig betydning, at fordringshaverne formår at analysere symptomerne for krise i den virksomhed, som de har et tilgodehavende hos. Dårlig likviditet, som ikke er forbigående, er et af de største krisetegn, især under en finanskriser, hvor det ikke umiddelbart er nemt at få kreditfaciliteter stillet til rådighed. Et selskabs årsrapport er offentligt tilgængelig, og dermed kan fordringshaver m.fl. få et indblik i skyldnervirksomhedens driftsresultater, samt hvad revisor har konkluderet i sin påtegning, som kan indikere problemer i virksomheden. Modsat eksterne interessenter kan ledelsen løbende få en status på virksomhedens driftsregnskab ved mellembalancer, dog med den risiko, at de ikke er retvisende. Uro på ledelsesniveau konkluderes ligeledes til at være hyppig en indikation på krise i virksomheden. Ejere og ledelse er presset i en økonomisk krise, hvor ejerne forsøger at redde deres investering og ledelsen forsøger at bibeholde deres job og undgå at blive stillet til ansvar for deres handlinger, som i værste tilfælde kan være straf- og erstatningsansvarlige. Endelig blev det argumenteret for, at etablering af factoring- og leasingaftaler kan være et krisetegn, idet virksomheden således kan sælge ud af dens aktiver, og dermed fremskaffe likviditet og lease aktiverne i stedet for samt skaffe hurtig likviditet ved belåning af fakturaer til en factoringvirksomhed.

På grund af de seneste lempelser af administrative byrder for virksomheder er tvungen revision begrænset til virksomheder med en blandt andet vis omsætningsstørrelse. Dette indebærer, at det besværliggør en ekstern interessents indsigt i en virksomheds økonomi, om virksomhedens årsrapport er retvisende, og dermed formindskes kreditværdighed og forøges risikoen for konkurs. Omvendt kan det også være svært for virksomheder som fravælger revision, at opnå de nødvendige kreditter, idet de ikke har en årsrapport med en revisors påtegning. Kun ved revisors påtegning, har kreditorerne derfor mulighed for at vurdere virksomheden, før den giver virksomheden kredit. Det er dog sjældent, at mindre kreditorer har ressourcer til at udarbejde en

kreditvurdering samt undersøge samtlige samarbejdspartneres årsrapporter for deres påtegning, og dermed er mindre kreditorer i overhængende fare. Man kan sige, at regeringens lempelser på de mindre virksomheders administrative byrder ikke bidrager positivt til kreditorernes forbedret retsstilling, idet de ikke medfører øget åbenhed omkring skyldnerens virksomhed.

En kriseramte virksomhed kan vælge at lave en rekonstruktion af virksomheden uden for insolvenssystemet. Hvordan denne rekonstruktion skal foregå er frit for skyldneren, så længe at det foregår inden for lovens rammer. Erfaringen viser, at det er yderst vigtigt at igangsætte en rekonstruktion i god tid, og inden at virksomheden er helt udtømt for likvider og aktiver. Virksomheden kan blandt andet søge en rekonstruering af kapitalgrundlaget eller anvende søster- eller datterselskabsmodellen, men ved alle rekonstruktionsmodeller er der en række begrænsninger i form af medarbejderforpligtelser og hensyn til panthavere, som der skal tages højde for.

Afskaffelse af betalingsstandsning kan have den modsatte effekt af hensigten af de nye rekonstruktionsregler. Under betalingsstandsning havde skyldneren mulighed for at få fred for sine kreditorer et stykke tid med henblik på at rekonstruere virksomheden. Virksomheder i en midlertidig likviditetskriser har haft store fordele af dette, da de hverken var tvunget til at tage stilling til afvikling af virksomheden, eller sætte det store maskineri i gang for at opnå en gældsakkord. Derimod blev kreditorernes retsstilling også forbedret, idet en betalingsstandsning i sig selv ikke fører til akkordering af gælden, men blot til en periode, hvor virksomheden lovligt er fritaget til at betale sine regninger. Efter endt betalingsstandsning, hvor betalingsstandsningen ikke førte til akkord eller konkurs, skulle skyldneren betale alle sine kreditorer det fulde beløb. Praksis viser dog, at det er et yderst begrænset antal virksomheder som rent faktisk kommer ud af betalingsstandsningen med en god likviditet og dermed betaler sine kreditorer. Enten kommer virksomhederne ud af betalingsstandsning ved en kapitalindsprøjtning fra nye investorer, eller der opnås en aftale om gældsakkord med kreditorerne, det vil sige de samme muligheder, der findes i den nye rekonstruktionslov. Endvidere har betalingsstandsning sin medvirken til, at en rekonstruktion og en eventuel konkurs blev trukket i langdrag, og skyldneren anvendte betalingsstandsning for at søge ly for kreditorerne uden en intention om en aftale med kreditorerne, og dermed blev kreditorernes retsstilling forværret samt mulighederne for en rekonstruktion reduceret.

Som en helhed er hensigten med den nye rekonstruktionslov fornuftig i at forbedre i kreditorernes indflydelse på rekonstruktionsforløbet og dermed forbedre deres retsstilling. Kreditorerne har fået en større indflydelse på rekonstruktionsforløbet i form af at kunne indgive begæring om rekonstruktion, afsætte ledelsen, afstemning mv. Dette er en klar forbedring, som bestemt ikke skal undervurderes, af kreditorernes mulighed for indflydelse i forhold til den tidligere lov. Udover kreditorernes større indflydelse, er deres til stadighed mangler i lovgivningen som begrænser kreditorernes forbedret retsstilling. Kreditorerne beskyttes ikke med den nye rekonstruktionslov i sig selv fra konkursryttere, som gentagne gange forårsager en konkurs på kreditorernes

bekostning. Loven eller en lov som ville supplere rekonstruktionsloven, ligger heller ikke op til, at styrke virksomhederne således at konkurser kunne undgås, eller begrænser virksomheden i at drive nødlidende virksomheder i så lang tid, at en rekonstruktion umuliggøres.

Den ny rekonstruktionslov bliver implementeret, uden at det har været muligt at vurdere konsekvenserne virksomhedspantet, og det er en stor forhindring for, at loven kan blive en succes ved at reducere antallet af konkurser. I en rekonstruktionsproces er der ofte et stort behov for likviditet for at undgå en konkurs, men på grund af virksomhedspantet, er der sjældent frie midler tilbage i virksomheden, og eftersom bankens krav ofte er sikret ved betryggende pant, har de ingen interesse i at yde yderligere kredit til virksomheden til fordel for de mindre kreditorer. Der konkluderes således, at den til stadige tilstedeværelse af virksomhedspantet er en stor forhindring for, at den nye rekonstruktionslov vil forbedre mulighederne for nødlidende virksomheders rekonstruktion, og dermed også en reducere af simple kreditorers tab.

Ved en rekonstruktion uden for insolvenssystemet er en stor hindring, at medarbejdere skal overføres til det nye selskab, og på den måde fortsætter de store lønomkostninger således i det nye selskab. Denne problemstilling er der heller ikke taget hånd om i den nye rekonstruktionslov. Virksomheden kan vælge at afskedige overflødige medarbejdere, men dette vil presse likviditeten, idet afskediget funktionærer skal have udbetalt deres optjente feriepenge (eller til feriekonto) umiddelbart efter, at medarbejderen er stoppet hos virksomheden.

Omvendt er der nogle banebrydende tiltag i den nye konkurslov, som kan medføre, at målet om færre konkurser af nødlidende, men levedygtige virksomheder muligvis kan opnås. Begrænsninger i individualforfølgning, indtrædelse af gensidigt bebyrdende aftaler, rekonstruktørens mulighed for indtrædelse i ledelsen og kreditorernes mulighed for at indgive begæring om rekonstruktion er alle tiltag, der vil fremme mulighederne for en rekonstruktion frem for en konkurs. Rammerne for en forbedret rekonstruktionsproces er sat på trods af de mange begrænsninger som blandt andet lønmodtager- og virksomhedsproblematikken, og den nye rekonstruktionslov er et klart forbedret tiltag i forhold til den tidligere lov. Kun tiden vil vise, om de omdiskuterede begrænsninger i lovfundamentet vil have så stor en betydning, at loven ikke kan blive en succes for overlevelsen af kriseramte virksomheder.

LITTERATURLISTE

BØGER

Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskov, Petersen, Lars Lindencrone & Spanggaard, Torvald: "Virksomhedspant", København: Forlaget Thomson, 2008

Borch, Ole: "Rekonstruktion af nødlidende virksomheder – en håndbog", København: Nyt Juridisk Forlag, 2001

Hansen, Anders Oreby: "Rekonstruktion af virksomheder – når Skat er med som blind makker", København: Magnus Informatic A/S, 2009

Hansen, Johannes, Lundgren, Christian & Nørremark, Michael: "Køb og salg af virksomheder", København: Nyt juridisk forlag. 2009.

Hansen, Søren Friis: "Rekonstruktørens competence i selskabs- og grundretlig betydning", I Ugeskrift for Retsvæsen, nr. 46, 20. november 2010.

Heiberg, Henry, Petersen, Lars Lindencrone, Ørgaard, Anders: "Rekonstruktionsret", København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. 5. udgave, 2007

Heiberg, Henry, Petersen, Lars Lindencrone: "Rekonstruktion", København: Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, 2010

Madsen, Dorte B., & Melchior, Ebbe: "Hovedaktionæren", Frederiksberg: Thomson Reuters, 2. udgave, 2010

Munck, Noe & Kristensen, Lars Hedegaard: "Selskabsformerne – lærebog i selskabsret", København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.2009.

Neville, Mette: "Den nye selskabslov": København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.2009.

Nielsen, Ruth: "Arbejdsret for revisorer", København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. 2007

Nielsen, Ruth & Roseberry, Lynn M.: "Dansk arbejdsret", København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.2008

Sørensen, Dion: "Kriseledelse", København: Børsens Forlag, 2009

Paulsen, Jens: "Gældsanering", København: Forlaget Thomson, 2006

Pedersen, Hans Viggo Godsk: "Kaution", København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. 7. udgave, 2005

Perdersen, Lars Lindenchrone & Ørgaard, Anders: "Konkursloven – med kommentarer", København: Thomson Reuters Professional A/S, 11. udgave/1. oplag, 2010

Von Eyben, Bo & Møgelvang-Hansen; Peter: "Kreditorforfølgning – materiel foged- og konkursret", København: Thomson Reuters Professional A/S, 6. udgave/1. oplæg, 2010.

Ørgaard, Anders: "Konkursret", København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. 9. udgave, 2006

Østrup, Finn: "Finansielle Kriser", København: Forlaget Thomson A/S, 2008

LOVE, LOVFORSLAG OG BETÆNKNINGER

Betænkning om virksomhedspant, Betænkning nr. 1459, 08.03.2005

Forslag til Lov om ændring af Konkursloven, fremsat d. 7. okt. 2009 af justitsministeren.

LOV nr. 718 af 25/06/2010 Lov om ændring af konkursloven og forskellige andre love (rekonstruktion m.v.)

Høringssvar vedr. Betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.

Konkursrådets betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.

Lovbekendtgørelse nr. 68 af 21.12.2005 om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer.

Lovbekendtgørelse nr. 710 af 28.08.2002 om lønmodtagernes retsstilling ved virksomhedsoverdragelse.

Aktieselskabsloven, lovbekendtgørelsen nr 649 af 15.6.2006 om aktieselskaber som ændret ved lov nr. 108 af 7.2.2007 og 573 af 6.6.2007

Anpartsselskabsloven, lovbekendtgørelsen nr. 650 af 15.6.2006 om anpartsselskaber som ændret ved lov nr. 573 af 6.6.2007

Konkursloven, lovbekendtgørelsen nr. 118 af 4.2.1997 samt ændringer til og med 6.6.2007.